

דאינו בדרך תנאי כדכחמו
היום' שם מילא התנאה
היא עמו. ואך העומד
לנגדי דברי תוס' שם דף
נ"ב בע"מ שאין לך עלי
שאר כחות ועונת הדקשה
דחא לר"ם בעי' תנאי
כפול ולפי הנ"ל אינו בדרך
תנאי. רק שמקדשה בנרעון
זכות זה שלא תהיה עליו
חיוב שאר כחות ועונת.
ורברי תוס' דלא נחתי
לה צע"ג:

כללא דפרק ו משנה א אין בשום דבר דין המקד עד שיופקר לכל אדם
אע"פ דכל עומרי השרה קב קב. והעומד הנשכח הוא יותר
מוח. אפ"ה לא אמרינן דמתגדל יותר ת"ל כגריש. אלא כל שאין בעומר הנשכח
ב' סאן הר"ל שכחה:

משנה ב עומר שתחוק בו לחוליו לעיר. והניחו אח"כ בשדה ושכחו אינו
שכחה. ורק אם אחר שתחוק בה כלעיל מלפניה שם ממקום למקום
אף שהניחו אח"כ סמוך למקום מסוים ככותל או גדיש. וכדומה ושכחו. אף
ד"ל פרתניו אצל מקום מסוים שבו יזכיר א"ע. אפ"ה תות שכחה:

משנה ג ד ב' ששנו עמרים שעומדים בשדה שורות שורות. והתחילו שניהן
לעט' מאמצע שורה. וה פנו לצפון וזה לדרום. ושכחו עמרים
לפני זה או לפני זה באותה שורה. הר"ן שכחה. אבל בשכחו עמרים לאחריהן.
דהיינו העמרים שבין ב' בני המעמרים. אינה שכחה. מושכחו קודם שהתחילו
לעטר. אבל יחיד שתחיל לעטר. ואח"כ שכח ועיטר עד סוף השורה. מה
שלאחריו שכחה דהרי שכח באמצע העיטר. אבל הנוטר שבסוף. שהניחו והתחיל
שורה שנייה. עכ"פ לא אמרינן ששכחו. רק התכוון לעשות שורה אחרת לרוב
השרה מכל העמרים שבסוף השורות שיעטר. דהרי העומר שישאר בסוף שורה
שנייה שסמכה לשורה זו שיעטר מוכיח. כי לכך נתכוון לעשות שורה חדשה
לרובב השרה. וכן הדין בשכחה קמה:

משנה ה ב' ששנו אפילו מנחים סמוכים. שכחה. ורק ב' סמוכין. הר"ל
גריש ואינו שכחה. וכן הדין בצבורי ויתים או צבורי הרובין. או
בגדולי פשהן שורשן לאכול שמן שבוטע שלהן. וכן ב' גרישים שגששו. שמתניחם
יחד. פרט. ג' אינן פרט. וכן ב' שבלים שגששו ומנחים יחד. לקם. ג' אינן לקם:

משנה ו עומר שיכול לרוש ממש סאתים נרעינו. הר"ל כגריש ואין בו שכחה
אבל ב' עומרים שיש בכל א' מהן סאה. או סאה ומחצה. ומנחין
סמוכין. אין מציל. ויש בהן שכחה:

משנה ז וכן קמה ששכחה ואע"פ שהרעינים דקין משערין שללי היו סמוכים
היו בהן סאתים. אין שכחה:

משנה ח עומר או קמה ששכחו. וסמוכין לקמה. ואפילו רק לשבולת א' שלא
נשכה. כולן אינן שכחה. אבל בשוה או זה סמוכים לדבר תלש
שלא נשכה או השכוח הוא שכחה:

משנה ט אע"פ דסאתים יחד בתלש. או סאתים יחד בסחובר אינן שכחה אפ"ה
סאה בתלש וסאה בסחובר סמוכים ול"ו אפ"ע. בין ששניהן הנואה.
או פרי אילן או פרי ארמה. הרי הן שכחה:

משנה י כל שהתכוון שידרו והיורלים לא לאכילת אדם. או שהתכוון לפנותן
למקום שלא יהיה שם גמ' מלאכה (כספ"ה). כגון לאגון שם שוב
לאגורות אחרות גדולות או קטנות מלאתן שאנד כשדה. ושם יפן לגרן. אין
בהן שכחה. מכאן לאורו מקום. יש שכחה אפילו בפירות הגדלים סמוכים בקרקע.
כראשי לפתות וצוננות. ואינו חתפור בקש (פ"ה ט"ו):

משנה יא המפנה עמרים מהשרה בליה. או שפינן סומא. ישנן בשכחה.
דלא דמי לחפור בקש. דהכא ירע מתחלה שיש כאן דבר שאפשר
שישכח על ידו. רק כשהתכוון ליטול רק עמרים גמין וביננים ולהשאיר עמרים
קטנים. ושכח מהן תלינן שחשב במשטשו בליה שאחרו שהשאיר הוא מתקפנים.
ולחכי אין שכחה גם בנסיים וביננים: אפילו בהתנה קודם קצירתו שישאר רק על
תנאי שמה שישכח לא יזכה שכוח. לא תימא דנהוי כמתכוון בתחלה לקצור רק
אותן שלא ישכח. אלא אפ"ה הנה שכחה מדמתנה עמשכב"ל:

צינונים

א כל יות. מ"י פ"ה סלמס
המ"ע הלכ"ג:

חלופי גרסאות
א אפילו גריש ג' וכן הוא
בירושלמי.

חדושי מהר"ח
מ"א (בר"ב ד"ה) כל ית ב'ו'
על שראה נוסף בשעתו
אם שכחו ב'ו'. לשון מהר"ח
אינו מדויק דמשמע לפי'
דמתני' איירי בזה היות
הנפוסה וכו' וזה אינו
דהלא במתני' איירי עיקר
ספני

תוספות רע"ק
משנה א [אות ע] (שם)
בשדה בירושלמי סטיק
כיון שעשה רוב השנים
בירושלמי אע"פ שאינו עושה
בכל שנה ושנה פה בבתי
לחיות לו שם:

תוס' אנשי שם
פ"א במשנה אפילו
כיות. יש לזקק מאי
האי דקמי' אפילו כיות כ"ק'
דמתני' ועוד דכי לא כתי'
למתני' אפילו נפוסה כשעתו.
אלא ה"ק ש"ל שם בשדה
מתנת שהוא עושה כדמסרס
לה אכסרה. ואפילו הנפוסה
עלו איס כ"כ הרבה אלא כמו
זית הנפוסה כשעתו לפעמים
בדרך מקרה בלוחו היות
אינו טעף הרבה כן היות
הוא אינו טעף כ"כ הרבה
בשכחה נוכל לומר דמית
בעינן שיהא הוא עושה כן
בכל שנה או ידמה דכדכ
השנים סני. והיינו דקמבטי
בירושלמי ומטיק דכדכ
השנים סני. (מס"ס). א"ס
צ"ע דלפי' או ה"ן סה המקום
לומר זה ולקמן כשמתחיל
איתיה השם ה"ל בשמו שהיה
שפניו וצוטי אפילו כיות
הנפוסה כשעתו ועי' בשב"ל
וקדו לה זית נפוסה ודוחק
החולין והכילא הר"ב שם ר"ק ועי'
קמי' (מ"י): הר"ם ד"ה ב'ישני ב'ו' היינו שפניו.

תוספות יום טוב פאה כל זית פרק ז ר' עובדיה מברסגורה

פרק ז א בישני. לשון הר"ב שהוא מבייש כל שאר חילנות
מרוכב השמן וכו'. ואם כן היינו שופכני
אלא לחיכה אחרת דקרו ליה שפכני וחיכה אחרת דקרו ליה

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה
אפילו כיות הנפוסה
בשעתו וישכחו אינו שכחה. במה
דברים אמורים בשמו. ובמעשיו ה'.
ובמקומו ה'. בשמו שהיה שפכנו ה'. או
בישני ה'. במעשיו. שהוא עושה הרבה.
במקומו

זיתים גדולים משאר חילנות. והרמב"ם נטה לאית דלמרי דבירוש' שהאילן הזה מבייש משאר חילנות לפי שזיתו אינם עושים שמן הרבה:
זיתים

פרק ז א בפי רע"ל. כיות הנפוסה כשעתו ע"ש שהיה נוסף שמן
קראו לו נפוסה אע"פ שאינו נוסף כו' אמר המלקט האזי אע"פ
שכתב רע"ל לא הוי פירוש על מלת אפילו הכתובה. דמלת אפילו הכתובה
בדפוס כשמתניו טעות הוא וכן נראה שסובר רע"ל שחסס כיות הנפוסה
וכו' ולא חסס אפי' כיות אכל צמתני' דכמוקן סו' ב' ספיר גרסי' אפי' כיות
וכו'. ועל האזי אע"פ שפי' רע"ל קשה קלה שב' ה"ר משנן ז"ל דבעי בירוש'
אי בעינן עד דעביד כל שנה וסטיק כיון שעושה רובן של שנים כמני שהוא
מסויים דמי ע"כ. ואפשר לומר כי זו המסקנה הוא מה שכתב רע"ל לפרס

פרק ז א בפי רע"ל. כיות הנפוסה כשעתו ע"ש שהיה נוסף שמן
קראו לו נפוסה אע"פ שאינו נוסף כו' אמר המלקט האזי אע"פ
שכתב רע"ל לא הוי פירוש על מלת אפילו הכתובה. דמלת אפילו הכתובה
בדפוס כשמתניו טעות הוא וכן נראה שסובר רע"ל שחסס כיות הנפוסה
וכו' ולא חסס אפי' כיות אכל צמתני' דכמוקן סו' ב' ספיר גרסי' אפי' כיות
וכו'. ועל האזי אע"פ שפי' רע"ל קשה קלה שב' ה"ר משנן ז"ל דבעי בירוש'
אי בעינן עד דעביד כל שנה וסטיק כיון שעושה רובן של שנים כמני שהוא
מסויים דמי ע"כ. ואפשר לומר כי זו המסקנה הוא מה שכתב רע"ל לפרס

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה. האזי שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כשמתניו ובמקומו כתי' אינו שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומסויים בשדה. או בשמו או כשמתניו ובמקומו.

משנה ראשונה
וקיים יום מתוס פלוגמא דר"י וה"ה לכל חילין. בשעתו. כתב הר"ב אע"פ
שאינו נוסף בכל שנה כו' והר"ם כתב מן היושלותי כשעושה כדכד השנים. ומשמע
לעולם אינו שכחה אפילו כשעושה שזיתו עושה. והרמב"ם כפגורו השמים דין
זה

ושאר כל היתומים. שם טלמי
כ"ב ב זית שנמצא. שם
טלמי כ"ב

חידושי מהרי"ח

כפני שיש לו שם בשד
וכמו שמבאר בסד'
בשמו ובכשיו ובמקום
ולא איירו דוקא מן נפוצה
אלא ליהגמא נקם נפוצה
ולכן נקם כוונת בכ"ף
הדמיון ויא' בגי' איירו
הל"ל אפילו זית הנפוצה
בלא בכ"ף הדמיון וק"ל ג

תוס' אנשי שם

(ש"ל) א"ל טלמי הוא הנפוצה
וכשמי שנפוצה הו"ל א"ל
יחד מן האחרים שם
הרבה א"ל נפוצה לו
שגרעו יחד קטן. (ת"ל)
ד"ה שנים ד' לא הכי
כלל. זה מוכח דל"ל יסוד
מ"ש הכי ור"י ע"כ איירי
בא"ל. ועוד ממה' גופא
ובעמוד נ"ד בה' א"ל יחד
דכשמי בשמו י"ל דל"ל
דמשינו טובא דעתיא על
כ"ל. אבל בעושה הרבה
ובעמוד נ"ד בה' א"ל יחד
יחד. (רמ"ג) : במשנה ר"י
אומר. כדמיה לי דלא סליק
אלא באלנות דבהו קיימין
אלא לא כמורין דשכית יחד
שישבת א"ל ממשכת א"ל
אלא ומש"ה לא חק מתוקה
אלא כמ"ה פ"ז הקודמת למשנה
זאת. (ה"ט) : ב תו"ט
ד"ה שלש שורות כו' וכו'
הרמב"ם. עי' בתבונה פ"ה
ה"ה שכתב ח"ל זית העומד
באלנות הארוכות לבדו ו'
שורות של זיתים מקיטין אותו
מג' רוחותיו א"ל ש"ן שאין בכל
שורה מקיטין ב' זיתים שבה
אלא האלמני א"ל שבה סבבי
האלנות הסתיווחו ע"כ ועי'
כ"מ שכתב שר"מ מג'
מלגנים על האלנות ע"ה
והר"ט מ"מ נבי' כ"ה
ע"ה :

שנים שכחה. סתם מתניחין כזית הלל דאמרי לעיל שנים לעניים :
רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים. לא אמר רבי יוסי אלא בזמן
שבא אדריטום קיסר והאריב את כל הארץ ולא היו זיתים מזויין
אלא בזמן שזיתים מזויין מודה רבי יוסי דש שכחה לזיתים וכן מי שהיו
כל זיתיו נטופה או שופכני או ציטני יש
להם שכחה. ב שלש שורות של שני
מלבנים. שלש שורות של אילני זיתים
ובין שורה ראשונה לשניה ערוגה
מרובעת כדמות מלבנות ההצובה שבין
הזיתים דתן לעיל בריש פרק ג' וכן
בין שורה שניה לשלישית ושכח אילן
אמנעי שבשורה האלמנית אינה
שכחה שהאלנות שסביביו הסתיווחו
ודמי לחפזו בקש או עמדו עניים כנגדו דתן לעיל שכחה :

שנים שכחה וג' זיתן שכחה. לשון הר"ם באילן עלמו קאמר שכחה
שני זיתו אילן ע"כ. וצ"ל לעיל משנה ה' שכתב הא זיתים אין להם
שכחה היינו זיתים תלושים דטעמא הוה הכס משום שאין גמר מלאכה
וזה בתלמי אבל במחזור לא. ודעת הרמב"ם בחבורו פ"ה כמ"ש
הר"ם. והראב"ד בהשגותיו כאשר הבינו
הכ"מ ס"ל דהא דתן דתן הכא שנים וכו'
בזיתים תלושים דלא מסתבר ליה שאילן
שלם יהיה שכחה. ולכן כתב עליו
הכ"מ מי שראה מאתים אילני זיתים
נעושים יחד לא יפלא אם ישכחו ג'
האלנות או יותר ע"כ. וכתב עוד הכ"מ
בשם הר"י קוריקוס שגמפרס להראב"ד
שבא להשיג על סאתים וכו' אבל שיהא
זיתן שלם או שנים שלמים שכחה בזה לא השיג כלל : רבי יוסי אומר
אין שכחה לזיתים. פי' הר"ב ששכשו זיתים מזויין מודה ר' יוסי
וכו' וכן מי שהיו כל זיתיו נטופה וכו'. הרי נטופה מזויין : ב זית
שנמצא עומד בין שלש שורות וכו'. לשון הרמב"ם בחבורו ולמה אמרו זית בלבד
משני שהיה חשוב בארץ ישראל באותו זמן. והשיג הראב"ד
שזה אינו אלא לדעת ר"י וכוננו' ויחדלה הוא ולא ה"ל למפסק כוונתו. וכו'
מ"מ לית מיניה הרמב"ם לרבין שהטעם שהזכירו במשנה באלו הדינים זית יותר
מאילן אחר מפני שהיה חשוב בא"י באלו זמן ע"כ. ול"ל
שהרמב"ם סובר דר"י ורבין דלעיל לא פליגי אלא מר כי אתריה ומר כי
אתריה ובמקום זמנו של ר"י היה א"י חרוב. וז"ל הרמב"ם
בפירושו לעיל ודברי ר"י (קבלה) [ג"ל הלכה] מפני שאמר וכו'. וא"כ
טעמא דר"י רבין נמי סבירא להו ולפי' י"ל שאמרו הדין הזה בזית
מפני שלעולם היות היה גם אז חשוב בא"י יותר מאשר אילנות : [שלש
שורות של שני מלבנים. פי' הר"ב שלש שורות של אילני זיתים
וכו' ודמי לחפזו בקש וכו' דתן לעיל פרק ה' משנה ז'. וכן פסק הרמב"ם.
אלא הר"ם כתב דלא מסתבר כלל לפרס טעמא לפי שהשורות
זית

במקומו. שהוא עומד בצד הגת או בצד
הפרצה. (ו. ושאר כל היתומים ה) שנים (ט)
שכחה (י) ושלשה אינן שכחה. רבי יוסי
אומר אין שכחה לזיתים (י) : ב זית שנמצא
עומד בין שלש שורות (י) של שני
מלבנים (י) ושכחו (י) אינו שכחה (ט).

אילן שלם או שנים שלמים שכחה בזה לא השיג כלל : רבי יוסי אומר
אין שכחה לזיתים. פי' הר"ב ששכשו זיתים מזויין מודה ר' יוסי
וכו' וכן מי שהיו כל זיתיו נטופה וכו'. הרי נטופה מזויין : ב זית
שנמצא עומד בין שלש שורות וכו'. לשון הרמב"ם בחבורו ולמה אמרו זית בלבד
משני שהיה חשוב בארץ ישראל באותו זמן. והשיג הראב"ד
שזה אינו אלא לדעת ר"י וכוננו' ויחדלה הוא ולא ה"ל למפסק כוונתו. וכו'
מ"מ לית מיניה הרמב"ם לרבין שהטעם שהזכירו במשנה באלו הדינים זית יותר
מאילן אחר מפני שהיה חשוב בא"י באלו זמן ע"כ. ול"ל
שהרמב"ם סובר דר"י ורבין דלעיל לא פליגי אלא מר כי אתריה ומר כי
אתריה ובמקום זמנו של ר"י היה א"י חרוב. וז"ל הרמב"ם
בפירושו לעיל ודברי ר"י (קבלה) [ג"ל הלכה] מפני שאמר וכו'. וא"כ
טעמא דר"י רבין נמי סבירא להו ולפי' י"ל שאמרו הדין הזה בזית
מפני שלעולם היות היה גם אז חשוב בא"י יותר מאשר אילנות : [שלש
שורות של שני מלבנים. פי' הר"ב שלש שורות של אילני זיתים
וכו' ודמי לחפזו בקש וכו' דתן לעיל פרק ה' משנה ז'. וכן פסק הרמב"ם.
אלא הר"ם כתב דלא מסתבר כלל לפרס טעמא לפי שהשורות

מלאכת שלמה

מיהו לרבין שהטעם שהזכירו במשנה באלו הדינים זית יותר מאילן אחר מפני
שהוא חשוב בא"י באותו זמן כך כ' שם בכ"מ. ובירוס'ל' מייחי ברייתא דשמעי'
מינה דגם בזה"ל ס"ל לר"י דאין שכחה לזיתים דתניא א"ר יוסי לא חיוב אדם
שכחה לזיתים אלא ר' עקיבא דדרים ליה מ"מ וכו' ות"מ דר"י דלא קבל אוחה
ג"מ ס"ל דאין שכחה לזיתים בשום זמן. ועוד איכא בירוס'ל' דר' יונה ס"ל
כר"ם בן יקיס דלא אמר ר"י אלא בזמן שהיתה א"י חריבה וס"ל דר"י לא
חלק בין התמיל ללא התמיל ולפי' ר' יוסי אסתם מתני' דבסמוך דמפגלג :
ב זית שנמצא עומד בין שלש שורות כו'. כתב החכם הר"י יוסף
אשכנזי וז"ל יש נורס' על שלש שורות וכן הוא בסכ"י וכו' לפ' גי' זו דעל שלש
שורות כלומר זית שנמצא עומד אצל שלש שורות של אילנות של שני מלבנות של
תבואה אינה שכחה כי הוי כמו זית ש"ל שם בשדה במקומו עכ"ל ז"ל. ובירוס'
יש מי שזונה זית שנמצא בין שלש שורות ולא גרים עומד וקשה לע"ד דהו"ל
למיתני זית שהיה עומד בין שלש שורות וכו' ובמה שאלכחוב בסמוך בשם הרש"ם
ז"ל נחא. והלך כל פי' הר"ם סירילי"ו וז"ל כלשום ממש. שני מלבנים. בירוס'
פליגי בה' ר' יוחנן ור' אלעזר אי שני מלבנים קאי אוחי שכות דוקא או אלשם
שורות

וכו' וכן מי שהיו כל זיתיו נטופה : ביר' מדקדק דהואיל ובמזויין תלי מלתא מי שהיו כל זיתיו נטופה וכו'. הרי נטופה מזויין : ב זית
שנמצא עומד בין שלש שורות וכו'. לשון הרמב"ם בחבורו ולמה אמרו זית בלבד משני שהיה חשוב בארץ ישראל באותו זמן. והשיג הראב"ד
שזה אינו אלא לדעת ר"י וכוננו' ויחדלה הוא ולא ה"ל למפסק כוונתו. וכו'
מ"מ לית מיניה הרמב"ם לרבין שהטעם שהזכירו במשנה באלו הדינים זית יותר
מאילן אחר מפני שהיה חשוב בא"י באלו זמן ע"כ. ול"ל
שהרמב"ם סובר דר"י ורבין דלעיל לא פליגי אלא מר כי אתריה ומר כי
אתריה ובמקום זמנו של ר"י היה א"י חרוב. וז"ל הרמב"ם
בפירושו לעיל ודברי ר"י (קבלה) [ג"ל הלכה] מפני שאמר וכו'. וא"כ
טעמא דר"י רבין נמי סבירא להו ולפי' י"ל שאמרו הדין הזה בזית
מפני שלעולם היות היה גם אז חשוב בא"י יותר מאשר אילנות : [שלש
שורות של שני מלבנים. פי' הר"ב שלש שורות של אילני זיתים
וכו' ודמי לחפזו בקש וכו' דתן לעיל פרק ה' משנה ז'. וכן פסק הרמב"ם.
אלא הר"ם כתב דלא מסתבר כלל לפרס טעמא לפי שהשורות

ע"מ מקומו שהיה מוליך שמן הרבה ובישני ע"מ מקומו שלא היה עושה שמן
הרבה ע"מ. והראב"ם ז"ל פי' בשם הירושלמי ציטני ע"מ כלל היתים סביבותיו
נקראים רע כנגדו כדמחמתין רע ביש ע"כ ולע"ד דל"ל גרסינן ציטני
במריק בבית. והקשה הראב"ם ז"ל ציטני כמה חשוב אי ברוב שמן היינו שפכנו
אי ברוב זיתים היינו מעשיו וי"ל דגרירינו גסין ופיס ע"כ ועי' ב"ד בתו"ס :
במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפרצה. בירוס'ל' פריך מתני'
דקמי דזית עומד בצד הגת לא הוי שכחה אחיה כ"כ דתן לעיל רפ"ז העומר
שהוא סמוך לגפה ולגדים וכו' בש"א אינו שכחה ובה"א שכחה והא ב"ש בנקוס
ב"ה אינה משנה ואין סתם רבי המשנה כ"כ ותירץ ר' יוסי האמוראיתן העומר
שהוא חלול נתון בצד דבר מתובר שהיה סמוך לגפה דהיינו גדר והסא אמרי ב"ה
כיון שהעומר חלול אין לו שם קבוע אפי' עומד בצד המחובר וכו' כשעומד סמוך
לגדים או בנקר ברם הכא היות הסתם הוא דבר מחובר ועומד בצד דבר מחובר
דהיינו גת או פרסה לכיון ששניהם מחוברין ושמו קבוע עתיד לזכרו דלפי' ב"ה
מודו בזה דלא הוי שכחה : ר' יוסי אומר אין שכחה לזיתים. אע"פ
שהרמב"ם ז"ל פסק דלא כר"י מ"מ הביא מילתיה דר"י התם ספ"ה למיך

יכין

הגדולים : ז) ולא הוה כעומר הסמוך לגפה [פ"י מ"ג] דכלל החיך בו
להוליכו לעיר לכו"ע הוה שכחה דשמי הכא דמסייע נמי שיש לו שם על זה
שעומד במקום מסויים. וכמלבנות ושורות לקמן ס' טו. וז"ל עוד דנקט
בשמו ובמקומו. בכל חד ב' אופנים בין שהא מחמת שבתו בשמו שהוה
שופכני ובין שהוה בשמו לנכחי שהוא ביש ורע. וכ"כ במקומו. לשכח
שעומד בצד הגת מלמדים שם בנ"א לשמרו. ולנכחי שעומד בצד הפרצה.
שהעוברי דרך מלמדים שם. ופרסה קורא לנגב. בכל גוונא [לא מ"ל]
הוה שכחה [אב"י דאפשר דלדבריו כיון דעומד בצד פרסה כל דעתו על
מקום זה לשמור אותו מנגבים] והא דנקט גת שהוא מקום דריכת
הענבים. ולא נקט בית הבד. שהוא מקום כבישת היתים ה"ט משום
דרק גת היו רגילים לבנותו בשדה סמוך לכרמים וגינות. אבל בתי הבדדים

משנה

ה משנה
זה דבשפתו ולא ידעתי למה : שנים שכחה. נראה דהא דאילן הוה שכחה דוקא
שאין בו סאתים אבל סאתים הא קי"ל דאין שכחה אפילו בפירות האילן כדאמרי'
פ"ו מ"ג וכן באילן קאה עקור וסאה אינו עקור אינו מעדף הא שניהם אין
עקורים אינם שכחה. אבל הרמב"ם כתב דאילן אחד או שנים הוי שכחה אפילו
ש בו כמה קאין וכבר תמה עליו הראב"ד. ותימה על הכ"י קורקס שלד לומר

יכין

עשו בחצר תוך העיר דמוכח ב"ב [פ"ז מ"ו מ"ט]. ועי' מ"מ שם
במהדורא תמיכא ס' י"ט : ח) אף שהן בזמן ומקום שהן חשובים מאד.
וכ"כ אם כל אילני הגן שופכני וכו' : ט) ב' אילנות : י) אבל זיתים
תלושים דוקא ב' לזכורים הו"ל שכחה [עיי' פ"ז ס' כ"א] : יא) אפילו אין
להם שם רק מדחשבוין מלך הזמן והמקום. ולעיל [פ"ז מ"ה] דלא כר' יוסי :
יב) שם ג' שורות זיתים. ובכל שורה ג' אילנות : יג) ש"ס ב' רוחים בין
הג' שורות : יד) לאילן אלמנעי שבשורה אלמנית : מה) י"א מרמזסה מכל
לד הו"ל כחפזו בקש פ"ה מ"ז. וק"ל דע"כ ההם טעמא משום דעייס
חפזו. דאל"כ לאמענין חפזו הרוח אע"כ דבחסרו הרוח. מנהו"ל
למיסק דעתיה שיהפפה מהרות הו"ל בקולר ומעמר בלילה דהוה שכחה
כספ"ה. וא"כ ה"נ הו"ל למיסק דעתיה שיהפפה והו"ל שכחה. ואפשר

ראשונה

דנפירות אילן לא אמרו דין זה דסאתים אינו שכחה וע"ס. ונעלם ממנו תמני'
דפ"ו והרמב"ם הפסיקה ג"כ בפ"ה שם דין כ' ועוד נכתוב מזה כמתני' דלקמן :
ושלשה זיתן שכחה. היינו כששכח שלשה רגלים זה בצד זה כדפי' פ"ו מ"ה :
ב זית שנמצא עומד בשלש שורות כו'. הר"ב פי' הטעם דדמי לחפזו בקש
ועמדו עניים בפניו וכו' הרמב"ם. ואינו מיושג דהתם קקא הוה לעניים עסה
הרמז

המטות את הכלכלה. ע"כ :
ד' איתו עוללת ע"כ איתו :
עוללת שבארבובה. ע"כ
הנה י"ג

חלופי גרסאות

מירו יצמתי יצ"ג. את
הכלכלה. דג"כ ז"ב את
וב"ש בירומי וכו'. עוללים
דג"כ עולם ו"ש בירומי.

תום אנשי שם

בר"ב ד"ה הרי זה גזול
כו' נשתיבתי וכו'. ע"כ
בש"א ובה"ג הרי"ם ע"כ
מצינו ממכתבת הירושלמי
בסוף דלית קדוש עד שם
שיש לאין ולית גזל גמור
אלא שזא גורם לגזול מ"ע
הדמיון להא דפ"ה מ"ו ומייתי
קרא דלא תבז בו' כדמייתי
הנה. אבל דעת הר"ב והר"ם
דמ"ס בירושלמי הוא דמייתי
בעמלה אבל העיקר קדוש
בשבתו. וב"ש לח"ה הקשה
לפי"ה הר"ב מה"ר גזול לה
הענינים הדול"ש בפרט הפרט
הטפל בה הוי לענינים ולא
לחזק מעשיו ולחזק היתא ע"כ
מקרא דלא תבז. לכן פי' דלא
מייתי במינה את הכלכלה
בזוהר הדול"ש הפרט לחזקו
כד"ה הר"ב אלא גמיה
כלכלה ליתן כתיבו ב"ד
וקרא' ודל"ש דלית מהמינין
לגזול את הענינים לא יעשה
כן להיטיה תחת הכסף שמינין
בזר לפי שחשבו שיש
לחזקה הפרט והטעם שזא
של ענינים וגזל הוא בידו
אע"פ שהוא גזול כוונה אלו
ירחיק הכלכלה קתא ויניחם
מן הכד כדי שלא יהא אשכר
לפרט ליטול לחזקו. ומ"ס
הרמב"ם ס"ד המפקיר את
הלקט עם פולת רובו אינו
הפקיר ממשתי אף עם שבת
והפקיר וכן הוא וכן
זיה ענינים אפילו בכר נעשה
לקט וכו' הר"ב. דלי וכו'
זיה ענינים אפילו יטול להפקיר
דבר שא"ס ויאל לו זה
לדעתי מרש"ם דהמורה דכ"ה.
ובדו שלא יתקן הבבלי עם
הירושלמי לרי"ך לפרט דלית פי'
שירת רובו הרוב מניה שיטול
מאלין זה ויעשה לקט אלא
ק' חסדו קודם שיאל רוב
הטעם מתח"י של נעש"כ
המשיך. אלא הקדושו קודם
שאל הרוב. שענין הרוב
כדו ולא יאל כ"ה מעוטו
ה"ה כאלו עדיין טול בידו
וכדשמו הוא עומד להקדים
כשלו. אבל אם אמר שיהא
קודם אחר שאל רובו מתח"י
אף אם עדיין קתו בידו ולא
יאל רובו לאורי אשכ"כ אב
אינו כדשמו. ל"ט שם
יציאת רובו מתח"י ה"ה
כאלו יאל טול. ואף ישאלין
דמוק קתא מ"ס י"ז זה מוכר
שם בגמ' דהוי דל"ה דל"ה
רובו של כבוד. והשנה
תלמודא דידן ממי הכי ס"ל
ואדכרם מוסק על הירושלמי
ישאלו מר מחללי לאורי
עשה לקט. ע"כ :

העוקף ע"כ]: **נפל מידו**. בירושלמי ל"ג שדו וכן לא העתיק
הרמב"ם בפ"ד מהל' מתנות עניים: **ד' אם ספק לעניים**. [דחתן]
סוף פרק ד'. ועיין מ"ס שם בס"ד: **עוללת שבארבובה**. לשון
הר"ב יחור של זמורה שתליין בה אשכולות הרבה וכו'. פי' בזמורה
תלויות אשכולות. ומ"ס והיא נקראת
רכובה. פירוש יחור נקראת רכובה.
מלשון ארכובה הנמכרת עם הראש
בחולין פ"ד. ולשון הרמב"ם בחבורו
פרק ד' הכרימני לפי' זה שכ"כ זמורה
שהיה בה אשכול ובארבובה של זמורה
עוללת. [אבל ג"ל שהרמב"ם ר"ל
יש מקום בזמורה כמו קשירה והוא
כעין ארכובה שבגלגל שגולגל ג"כ כמו
קשירה ושם רגלי הזית עוללות]:
אם

נפל מידו ופרש הרי הוא של
בעל הבית כ"ה). **המניח את הכלכלה** (כ)
חתת הגפן בשעה שהוא בוצר (כ)
הרי זה נוזל את הענינים על זה נאמר (משלי כב) **אל
תסג גבול עוללים** (כ): **ד' איזוהי עוללת** (כ)
כל שאין לה לא כתף ולא נמשך (כ)
**יש לה כתף או נמשך של בעל הבית אם
ספק** (ל לעניים) (כ). **עוללת שבארבובה** (כ)

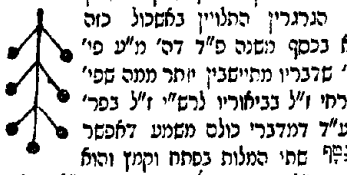
הרי הוא של בעל הבית. שלא נפרט דרך בניה: **המניח כלכלה**
בשעה שהוא בוצר. נותן כל תחת הענבים שיפול הפרט לחזקו:
הרי זה נוזל את הענינים. דפרט בנשיתו וכו' בו עניים קודם שיגיע
לארץ: אל תסג גבול עוללים. מפורש לעיל בפ' ה': **ד' איזו היא**
עוללת. האמורה בתורה (ויקרא יט)
וכרמך לא תעולל: כתף. השרביט האמצעי
של האשכול מחזירים בו אשכולות
קטנות הרבה וכשהן שוכבים זה על
זה כמשאוי שעל כתפו של אדם הוא
נקרא כתף וכשהן מפורזים בשרביט
אחד ל' און ואחד לכאן און כאן כתף:
גמף. ין נרגרים של ענבים האמורים
בסוף השרביט שרגלים להיות תלוים
שה ענבים הרבה ועל שם שענביו
נוטפות למטה נקרא גמף ובלשון מקרא
אם **האשכול כעולל לפני האיש**: אם ספק. שגראים האשכולות
הקטנות התלויות בשרביט כאלו שוכבות זו על זו ואין שוכבות יפה דהשחא הוי ספק אם יש לה כתף אם לאו: **שבארבובה**. יחור של
זמורה

מלאכת

הוסך האשכול בעלן של הגפן וכו' וזוהי עוללת דמיטא דלתי דלקרא קאי
ע"כ: **ונפל מידו לארץ**. כריך למחוק מלה מידו וגם ה"ר יוסף ז"ל מחקה
וכתב ל"ג כאן מלה מידו כמו נבי לקט כי באשכול מיירי שלא תפסו בידו
היטב בעטור שהיה סוף ענבים ע"כ: **המניח את הכלכלה חתת הגפן**.
וה"ה חתת הקמה לנבל לקט: **ד' אם יש לה כתף או נמשך הרי היא
של בעל הבית**. אית דל"ג ליה וז"ל דכן משמע מן הירושלמי. אבל בקת
ספרי כ"י מלאתיו אלא שבספר א' כ"י מלאתי אם יש לה כתף ונפק וכו' ביו"ו.
וכתב עניו הר"ם סיריליון ז"ל דביר' מה' דלא או קתו או בכתף או בנמשך אם
של ענבים דבחד מינייהו סגי ע"כ. וההכח ה"ר יוסף אשכנזי ז"ל כתב כי
מלאתי בכל הספרים דל"ג זה. ומלאתי כתוב בס' אגודה פ"ק דתמית כתף
ונפק פי' בתום' לא ידעינן פירושו ואף כי יש בירושלמי כתף פסיונין זה ע"כ זה
נפק תלוים בשדרה ועומדת מ"מ לא ידע רבי מה הוא אלא שהענינים לא גזלו
כל נרכו ע"כ. ובתשובה שאלה בשם רבינו יהוה גאון ז"ל כמלא כתוב איתו כתף
פסיונין זו ע"כ זו איתו נפק תלויות כולן ויורדות וכן הוא כי אם יש באשכול
עוללות מורכבות על עוללות זה כתף ואם יש באשכול זורה אחת על עוללות
ויורדות זהו נפק ע"כ. והרש"ם ז"ל פי' כתף הוא עליונו של אשכול לנד
העוקף ונקרא כתף שהוא רחב ככתפים של אדם והרחב שלו מפני
הפסיונין שלו שדחוקות ודחוקות זו בזו ואינם מניחות זו אח זו להיות יורדות
למטה אלא עומדות וזקופות. נפק שאין פסיונות שלו דחוקות ודחוקות זו בזו
אלא יורדות ומניחות לארץ אבל מ"מ נונעת פסיונה זו לזו וכשאינם נונעת
אין כאן נפק ופסיונה אחת שבנראת כך לנדת שאין לה שדרה שם זה פסיונין
זו נקראת עוללת ואם יראין כונעות הפסיונות זו ע"כ. זו קתא אבל אינם נונעות

שלמה

יפה ה"ו ספק ולעניים ע"כ. ובספר בלזרים סידר הגאון מה"ר ישראל על
פי' רש"י ז"ל למומם בפי' קדושים מלאתי כתוב פי' כתף שני נרגרין והשלישי
יושב עליהן כדרך אשכולות רזופות נרגרין והוא מלשון מכתפנה ליה בשבתא
דרינלא בניה דהניס נוסחין ההכח על כתיפיה. ולא נפק מלשון ועיטוי
משייפין פרק השכל כלומר נרגר בראש האשכול שמטוף ורואה אנה והנה כדרך
האשכולות מלאתים נרגרות שאפי' בסוף עוקף שלהם יש להן נרגיר כמזומה לי
שראיתו כך צימתי חרפי בשם ר"י הלזן ז"ל ע"כ. ובס' יראים פי' קי"ש פי'
כתף עולל עינין לו על כתפו נפק עולל תחתיו לו שהוא נמשך עליו ע"כ. והרב
רבי' אל"י מורחי ז"ל כ' בסוף פי' כי תאל שאין לה כתף שאין הפסיונין זה ע"כ זה

ולא נפק שהן הנרגרין ההלויין באשכול כזה
ע"כ: והביא בכסף משנה פ"ד דה' מ"ע פי'
הר"ם ז"ל וכו' שדבריו מתיישבין יחזר ממנו שפי'
ה"ר אל"י מורחי ז"ל בביאוריו לרש"י ז"ל בפר'
קדושים. וזל"ע דמדבריו כולם משמע דלפסר
שנדרים פ"ק ז"ל שחי המלות בפתח וקמץ והוא
יחזר קל על הלשון וכו': אלא ספק לענינים פי' רש"י ז"ל שגראין
האשכולות הקטנות וכו' אמר המלקט אבל אין לפרט לזון שגאלו עוללות בנת ואין
ידוע שמה מן האשכול שגרה ונפלה אם לאו דספק כזה לבעה"כ כדמוכח ביר'ו:
עוללת שבארבובה כו'. פי' הרב"ד ז"ל בנת"כ פ"ג דפ' קדושים ארכובה
היא הפרק והקשר שהאשכול יואל ממנו והאשכול תלוי בעוקף כריך והעוללת הוא
היא יוצאה מאותו הפרק ואין ידוע אם משוקף האשכול הוא עיקרו או מן
הזמורה שאם היה מן האשכול ה"ה באשכול אע"פ שהוא רחוק משאר פסיוני
האשכול

יבין

אם יש לו כתף או נמשך. לאשמעינן דרישא כתף ונפק יחדיו מיירי]:
ל) ספק אם עומדים לפוסים כראוי: (לא) א"ל דהו"ל כספק לקט
לעיל [בפ"ד]. ליתא דההם קמה בחוקת חובב קיימא. לכשיהאיה
נמנה לקט לריך ליתנו לעניים [במילין קל"ד א']. אבל הכל מאן יימר שהיה
שם עוללות. והממע"ה. אלא כ"ל דיון שאין לו כתף ונפק כראוי. עכ"פ
עוללות הוא נגד שאר האשכולות [וכן מוכח מלוא מיימי' לה באגיא וחולין א] [ע
[אב"ו ול"מ ל"ל דהו"ל כאן ספק מתמת חסרון ידיעה דלא מחשב ספק
כש"ך צוירה דעה סו' קי' בכללי דיון ס"ס אות ל"ד]: (לב) הוא
העקף שבה תלוין האשכולות. והם בעקף גופיה תלויות עוללות:

יבין

נרגר מהאשכול: (בה) שלא נפרט דרך בניה [ונש"ד מ"י]: (כו) סל:
(בז) שיפול הפרט לחזקו: (בח) כעליל ס"ה מ"ו. וד"ה"א לא זכו עניים
עד שיפול לארץ: (בג) השרביט אמצעי שבאשכול. תלוין בה אשכולות
קטנות. ומדדחוקים זכ"ו הן שוכבים כ"ה בכתף חזירו. וכ"כ
בסוף השרביט מחזרות הנרגרים בשרביט האמצעי ומדחוקים שם
נראים כנוטפות. ולולה מסתפחה ל"ל. דהשגרגרים רבים ועומדים
תפוסים בהאשכול. או האשכול מיוחד בראשו. וגראה כאלו נטף
הנרגר שבראשו. וכשאינן רבים ותפוסים בהשרביט. או הנרגרים
עומדים בטיגול. כל א' לנד. ואין נראה כעטף [אב"ו ואמר בסופא

תפארת

משינה
הכלכלה בני לקט לא הני כלכלה דלא שייך הכח שקריה התפארה סמוך לארץ.
והכח מני מי שאינו מניח עניים ללקוט בו' וה"ה הכח: **נפל מידו** לארץ ונפרט.
כפ' לשון הוא דנפרט היינו נפל ופרט כדמך תרגום נפרא דכדמך: ע"ז נאמר
אל תסג גוב'. קתא קשה כיון דפרט בנשיתו זכ' זו עניים ה"ו שובר על ופסם
כדמך לא תלקט ואלתאי שניק לאו דאורייתא ונסכי קרא דדכתי קבלה. וי"ל
דמך דייק בנשיתו זכ' כדל"ה ד"ה בני לקט אל מקרי טולס אלא עוללים. מירדני
כח לענין פרט דהשגרגרים קודם שישלו וסם עוללים ולא יכדו עדיין ככר

יבין

הטעם מתח"י של נעש"כ
המשיך. אלא הקדושו קודם
שאל הרוב. שענין הרוב
כדו ולא יאל כ"ה מעוטו
ה"ה כאלו עדיין טול בידו
וכדשמו הוא עומד להקדים
כשלו. אבל אם אמר שיהא
קודם אחר שאל רובו מתח"י
אף אם עדיין קתו בידו ולא
יאל רובו לאורי אשכ"כ אב
אינו כדשמו. ל"ט שם
יציאת רובו מתח"י ה"ה
כאלו יאל טול. ואף ישאלין
דמוק קתא מ"ס י"ז זה מוכר
שם בגמ' דהוי דל"ה דל"ה
רובו של כבוד. והשנה
תלמודא דידן ממי הכי ס"ל
ואדכרם מוסק על הירושלמי
ישאלו מר מחללי לאורי
עשה לקט. ע"כ :

ראשונה

נקרא חסיו: **ד' עוללת שבארבובה**. באור הדבר הוא שהגפן במקום
מגורו לקרקע בשם הוא גוף אחד ומשם לתפלה מן הפרט מתפזר ויאלים
ממנו אשכולות לכאן ולכאן. ומקום הפיזור קרי ארכובה כפיין ארכובה שכתב
שמתחיל שם פרק אחר ודמומה ארכובה שגב"ש רפ"ו דבלאום היינו נמי שמתלק
מן העיקר ונעשה עיקר לעצמו. ויש להבדילים סימן נגפן כשמתחין אותו והשנה
נשאר בקרקע ידוע להם בציור מקום מתחיל האורח ומתחין סמוך לו. ואמר
אם יש שם עוללות במקום הפיזור אם הם למעלה ממקום המתך ונמצא כשמתחין
במטע

כרית לנת . שם ה"א . מו"ל
כרית י"ד יתן ל"ד ספיקו ו'
כרית . שכולו עוללות .
ק"ל ר"ב ר"ב ר"ב ר"ב ר"ב ר"ב
לעניים . מו"ל ק"ל מהלכות
מח"ל ה"א : אין לעניים .
שם ס"א :

ראשון לציון
ס"ו [תו"ש ס"ה] ובה"י
כו' מוס' קדושין דף נד פ"ב
וכ"כ הר"ש . וכ"כ מוס'
בכרת ל"א . ד"ס חלוה :

תוספות רע"ק
משנה ו [אות ערד] ב"ב
ד"א אין בציר . שושימ
רביעית) והא מהירושלמי
וה"ל ל"ט אין העניים זוכים
לישול עוללות עד שיבצור
בע"ב ג' . אשכולות
שושימ רביעית . וכפ"ש
חרמ"ב בחבורו :

תוס' אנשי שם
ולחול בחליות בצוה תבואה:
במשנה יש לו פרט הכרית
הכתובים זו וזה שכתב
וסוף וכ"כ הר"מ פ"ג
דע"ג . (רמ"י) : בורו לנת
הראש ש"ל בלאו זה לכות
ש"ל בלאו אלו הוא לפיכך
אלא בכל המסות ואף מן
המעשרות . (רמ"י) :
תו"ש ס"ה ובה"א כולו
כו' מאין לו . מול' דנפיק
לית מהא דלגיל רפ"ד דדוקא
בדלות ובדקל הוא הדין
להרוד לעניים משום סכנה
מש"כ בשאר איגרות . ומיהו
דמ"ש אין בע"ב חייב לבצור
איירי בגבולות ולא בדלות
דמ"ש פאה מעוללות . (רמ"י) :
ז' בר"ב ד"ה א"ל כו' יוכה
בה"ש בע"ב כו' . וא"ת א"ל
תיסק זה אדעתך נ"ל תבטל
מאות עוללות וי"ל דמ"ש
לו כת בהם להקדים כל
כרמז אפילו משדרשו ט'
עוללות . (רמ"י) :
תו"ש ד"ה א"ל כו' ממילא
שמעין כו' . סו' דוקא בעת
הבצור יש עוללות וי"ל דאז
בע"ב חייב ליתום ושאלן
העני יסול ללקי קודם לכן .
(רמ"י) :

גמר ממעשר תוספות קדושין דף נד פ"ב וכ"כ הר"ש : ובית הלל
אומרים כולו לנת . לשון הר"ב ודורכין העוללות וכו' והבעלים מעלין
הכל לירושלים ומסיים הרמב"ם בפרק ט' מהלכות מעשר שני או נפדה
ויעלו הדמים ויאלכו בירושלים כמעשר ע"כ . ולכ"ס האן פודין והוא

הדין נמי מעלין היין או הפירות עממן .
ויראה לי דלהכי נקטו בית הלל כולו
לנת . כלומר ובלאו הכי כשהן עוללות
לעניים אין בעל הבית חייב לבצור
אותן . וכמו שכתב הרמב"ם בפרק ד'
ממ"ע . וחלוי שמוה יאל לו . כי לא פירש
לנו בכ"מ מאין לו : ז' אמר לו רבי
עקיבא וברמך לא העולל . כתב הר"ב
ורבי אליעזר אמר דלא תימא הואיל
ואין לעניים בעוללות קודם לבצור וכו' .
ירושלמי . ואם תאמר מנא ליה לרבי
אליעזר למדרש דאין לעניים בעוללות

הבוקרש
הוא אינו מפרש לקרא דכי תבצור וגו' לאם אין בציר וכו' . וי"ל דכבירה ליה דודאי גופיה דקרא לענין אם אין בציר וכו' הוא דאחא
מ"מ ממילא שמעינן דאין לעניים בעוללות וכו' וכה"ג אשכחן בפ"ק דברכות דף י"א ע"א בפלוגתא ד"ב ו"ב"ה בערב כל חדש יפו ויקראו
וכו' ובית הלל אומרים כל חדש קורא כדרבו שנאמר ובלכתך בדרך ואמרינן עלה בגמרא דבית שמאי מיבעי להו לךך ובלכתך בדרך בלכת
דיךך פרט לחתן ושלומו מזה . ובית הלל נהי דקרא להכי הוא דאחא וממילא שמע מינה בלכתך דידך הוא דמחייבת אלמא בדרך נמי קרי .

שלמה
בהדיה בכמה דוכתי . וזירושלמי נצי אליבא דר"א ודכוותה ס"ל לר"א נמי אם
אין בציר דהיינו שלשה אשכולות אין פרט ומשני דמודה ר"א בפרט שחייב אע"פ
שאין בציר ומס' טעמיה מקראי דדוקא בעוללות מפני שמדן הכתוב בציר
עוללות העני לבצירתו של בע"ב כפ' כי תאל דכתיב כי תבצור כרמך לא תעולל
פניו . אלנ ג"כ פרט כפ' קדושים לא סמך בציר העני לבצירת בע"ב כפ' צור
כחוב שם אלא ופרט כרמך לא תלקט וסאתה משמע אע"פ שאין שיעור בציר
אס"ה לא תלקט הפרט . וגם בכרם שכולו עוללות לא חלק ר"א על ר"ע אלא
שהכרם נחתלת גדולו היה כולו עוללות אבל אם היו בכרם אשכולות שיעור
בציר ואלתתן חיה וכשנא בע"ב מנא כולה עוללות לעניים שמונו גרם ואלתן
אלה חיה השדה : בפ"י ר"ע ו"ל . שלשה אשכולות ששועין רביעית . אמר
המלקט לשון הירושלמי רביע ופ"י הרא"ש וי"ל רובע ע"כ ומשמע לי שר"ע
רובע הקב ככל דוכתא דהיינו ששה גזינים וכן מנאמי ג"כ שפי' החכם ה"ר
אלעזר

יש לו פרט ויש לו עוללות . דכחולין חשבי ליה : והעניים פודין
לעצמן . הפרט והעוללות שלקטו ואוכלים אותן במקומן ומעלין הדמים
לירושלים : ובית הלל אומרים כולו לנת . משום דילפי ממעשר
אוסברי להו מעשר שני ממון גבוה הוא הלךך אין לעניים חלק בו
ודורכים העוללות עם שאר היין והבעלי

יש לו פרט ויש לו עוללות (ס) והעניים פודין
לעצמם (ס) . ובית הלל אומרים כולו לנת (ס) :
ז' כרם שכולו עוללות רבי אליעזר אומר
פבעל הבית רבי עקיבא אומר לעניים .
אמר רבי אליעזר (דברים נד) כי תבצור לא
תעולל אם אין בציר מגין עוללות (ס) אמר
לו רבי עקיבא (ויקרא יט) וברמך לא תעולל
אפילו כולו עוללות (ס) אם כן למה
נאמר כי תבצור לא תעולל אין לעניים בעוללות קודם הבציר :

הוא אינו מפרש לקרא דכי תבצור וגו' לאם אין בציר וכו' . וי"ל דכבירה ליה דודאי גופיה דקרא לענין אם אין בציר וכו' הוא דאחא
מ"מ ממילא שמעינן דאין לעניים בעוללות וכו' וכה"ג אשכחן בפ"ק דברכות דף י"א ע"א בפלוגתא ד"ב ו"ב"ה בערב כל חדש יפו ויקראו
וכו' ובית הלל אומרים כל חדש קורא כדרבו שנאמר ובלכתך בדרך ואמרינן עלה בגמרא דבית שמאי מיבעי להו לךך ובלכתך בדרך בלכת
דיךך פרט לחתן ושלומו מזה . ובית הלל נהי דקרא להכי הוא דאחא וממילא שמע מינה בלכתך דידך הוא דמחייבת אלמא בדרך נמי קרי .

יכין
מנל לא חיי ליה צהדי מקולי צ"ס : (מג) ה"ה צפאה ושכחה דכחולין
חשוב : (מד) להעלות הדמים לירושלים : (מה) דממון גבוה הוא כמע"ש
משנה

את כל מעשר וגו' . ומת"ש אין ביצור נסקסד ושביעית : יש לו פרט . פי'
הר"ב דכחולין חשבי ליה . דאפ"ל דמקרי קדש היינו לענין שטעון חולל לחוד
דכתיב קדש הלולים ושאר מיני הוא כחולין : כ"רול לנת . מ"ש תו"ש שאולי
מכאן יאל להרמב"ם שאין צה"ב חייב לבצור בעוללות . נעלם מתנו תחתי'
לדליל הפאה ניתבטן במחורב כו' ולא דוקא פאה אלא לעוללות ושכחה כדאמרי
כפ' הזרוב דף קל"א כולהו עידיה כתיב בהו פי' רש"י שבעה"כ לר"ך להניחה
ולא לחלק . ומ"ש התוס' ור"ס ל"ב"ה אינערך הלולים דאי מג"ש ה"א נילך
משביעית דלא תמי חולל פי"ב ל"ע לפ"ד דהא פ"ו ושביעית הוו עמי כחובים
בבאים כחוד כתי"ה הר"ב ספ"ב דקדושין . ואין לומר ללמוד ג"ש מלמדן אף
משני כחובים דג"ש איי כמפורש הכא אינו כמפורש דהא איכא למילפי' מתעשר
אויפכא : ז' ר"א אומר לבע"ב . איכא למידק כיון דקראי לא תבצור מר דריש
לכו קטעמיה ומר קטעמיה ח"כ מר ת"ע לא דריש כמר ומאי קטעמיהו . וי"ל
דפ"גני בהא דאשכחן בגמרא בעלמא ח"ך דנין אשכח מתי אשכח לו אין דין
וכ"א סבר דנין אשכח מתי"ה ח"כ און לומר שבו עניים הכל ובע"ב אין לו
כיום דיליך בנה תניו בשאר כל המתנת עניים הללק והשכחה ופאה ופרט לא
זכו עניים ח"כ י"ע בהם לבע"ב ה"ה בעוללות . ואכ"ג דהתם ח"כ איש
עניים ולא הבע"ב שפרי חובם און בא אלא משוכה בע"ב . אע"פ כ"א ח"כ מר
היא ולמדן ממנה כי יוכי דכתיב אין חוב על מתנת עניים תל בלא זכות הבע"ב
ה"כ אין חוב עוללות כאן . ואויפכא לוכא למימר מה תניו בהני פלגושם אין
זכות לבע"ב לבד ולא עניים ה"ה הכא זה אינו דודאי תניו כשלא עכא אפילו
עומד אחד ולא נצד אפילו אחד אין שם לקט ולא שכתה וכו' דכותיה דתמרי'
שלא בא כאן חוב עוללות מעולם אם אין לבע"ב יסובל ודמי לשדה שאין בו
שכתה ולקט עזכה בע"ב ככל . והלכך ס"ל לר"א דקרא כי תבצור לא תעולל

יכין
וכולו לבעלים : (מו) ושיעור בציר ג' אשכולות ששועין רביעית . ור"ל לר"ך
שיהיו שס ג' אשכולות שאין עוללות : (מו) ולר"א קמ"ל הך קרא . דאפי'
קודם

ראשונה
דוקא דומיא דאשך מתנה ולא לר"ך ליה לומר שאין לעניים בעוללות קודם
הבציר דהא נמי משאר מתנות יליף . וקרא דכרמך לא תעולל דריש ליה שלא
יזכה בכן בע"ב עד שלא בצר . ואכ"ג דהא נמי מני למילף משאר מתנות
ללא אשכחן שמוחר לבע"ב לישול על עניים ה"ה הכא . קרא אינערך ליה
למלקט שאם אכל העוללות לוקה דאי מהתם אין ענשין מן הדין . וכ"ע ס"ל
אין דנין אשכח מש"א והני קראי דעוללות לא ידעינן הי מיבייהו דוקא ופי"ב
לר"ך לקיים שניהם כדדריש להו כי תבצור אפי' שאין לעניים בעוללות קודם
הבציר וכרמך לא תעולל אפילו כולו עוללות . והסתמא הא דל"ד אינערך דק"א
הואיל ואין לעניים בעוללות קודם הבציר יזכה בכן בע"ב וכו' . ללא תמי תבצור
לא תעולל אמר שאין לעניים בעוללות כו' דהא איכא דריש ליה אם אין בציר
ט' . אלא הא נמי משאר מתנות יליף . ומיכו ל"ע לר"ש מנ"ל שלא יזכה בע"ב
בעוללות ויסול לפלגמו עד שלא בצר . ואפשר דאין ה"ה עד שלא בצר ס"ל לר"ש
דנשא לישול ואל מתנה דאשכחן דכותיה שכתה בנאמי שורות אם שכתה
עומד עד שלא תחיל לקצור אע"פ שכתה אחר שפכר ממנו אינו שכתה והכי
הוא על בע"ב כדאמר בירושלמי כי תקצור ושכתה וסביורו הר"ש כפ"ו ת"ד .
והרמב"ם כהשפתיק בחבורו דכרי ר"ש שאין לעניים בעוללות קודם הבציר לא
יזכיר דין זה שמ"מ אין כפ"י צה"ב לכות בכן משמע נמי שקובץ שזכו
בכרת ר"א ור"ש לא ס"ל . ומיכו מהא דמתן בסמוך התקדים אח כרמז משנודמו
בו העוללות בעוללות לעניים תשום שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו . ואי
כ"ד דנשא בע"ב לכות בכן קודם הבציר הכי זכה בכן והקדישן ונתם יעלו
עניים . ושמא י"ל דחלו הקדש בעוללות בפירות אין ה"ה דהוו הקדש ולא זכו
עניים אלא שהקדיש כל הכרם ואמרינן שלא היה דעמו פל של עניים שאינו שנו
ולא היה דעמו לכות בכן כדי להקדישן וי"ל לדגא . ונכלה דאין בע"ב יסול
ליעלן

זו המקריש. עם הכ"ג : שבר גידוליו. עם : איהו היא שבחה. עם פ"ט הכ"ז :

תום' אנשי שם
ה' חר"ט ר"ה העוללות
לעניים כו' ח"מ ס"ל
נמי כו'. והע"ג דריש בני
קרה ע"ז דלא יומא כיון שאין
לעניים כהם זוכה כהם
כפי"כ ור"ע ל"ץ קרה ע"ז
ל"ץ דר"ט ור"ע דבנא קרה לא
סיחיי טוטה כהם. (ממ"ז) :
ה' משיעבור הימנה
כו' אלא אף כחומן עמו
כו'. כמ"מ יגיד ע"ז רש
הערים שאף שער ע"ז
איט שכחה אס יכול לפשוט
ידו וליטלה וה"א בכל שכחה
[אזיז אלא] כשעבר ע"ז
כ"כ שיתקן לבזי בהליכה
לקחה. אבל אס כשטוטי
לחארו יכול ליעלה שפיעה
שאינה שכחה. ועוד ראה
הכא כרגליות אף שיכול
לקחה כשטוטי יד כ"ז
שכחה משום לחומן אחר
הוא. (ממ"ז). ובידוליו
פליגי כהם ר"י ור' השעיה
דעת ר' הושעיה כמ"ט
הר"ב ור"י ס"ל דאף בחומן
א' או שכחה משעבר ממנו.
וערים ללא היו שכחה עד
אלא יוכל לקחה כשטוטי
ידו ה"ט דממנוחיס ע"ז
גפנים רבים מעורבין דרך
המלקט לאחר שגמר לקיטתו
לנחמן ולחפש אח"כ שמה
מונה עוד אשטל נסתר תחת
העלים ולפיק לא היו שכחה
כ"ז שדעין יוכל לפשוט
ידו לשם. (ממ"ז) :
בא"ד ואסור לשבז בחומן
כו'. לא יעשה מה תקן
מה כי לפה מוכר לשון
לחומן כל עיקר. (ממ"ז) :

וכבר העתקתי לשון הרמב"ם בזה במקומו. ומה שכתב הר"ב יזכה
בזה בעל הבית רטנו לומר קודם שיבזר. ועיין לקמן: ה' העוללות
לעניים. לשון הר"ב שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ירושלמי
ותוספתא. והע"ג דר"ע שהלכה כמותו מחבירו אחר לעיל שאין
לעניים בעוללות קודם לבזר איכא
למימר דאע"ג דאין לעניים לבזל לכרם
לקחה העוללות קודם שיבזר הכעל
הבית מ"מ ס"ל נמי כיון שגודשו סין
עוללות גם לבעל הבית אין לו בן כלום
ואיט יכול להקדישן: רבי יוסי אומר
יתנו שכר גידוליו להקדש. ותנא קמא
סבר דאין לריך ליתן כיון דכבר נתחייב
הכרם בעוללות הר"ט. [ואפי' הכי
פסקו הר"ב והרמב"ם כר"י משום
לחומין בירושלמי מעשה היה והורו
כר"י] : משיעבור הימנה. פירש

ה' המקדיש כרמו עד שלא נודעו בו
העוללות (מה) אין העוללות לעניים.
משנודעו בו העוללות. העוללות לעניים (ע).
רבי יוסי אומר יתנו שכר גידוליו להקדש (ט).
איזה היא שבחה בערים (י). כל שאינו יכול
לפשוט את ידו (יב) וליטלה וברגליות (יג)
משיעבור הימנה (יד) :

ה'ג. ה' המקדיש כרמו עד שלא נודעו בו
העוללות (מה) אין העוללות לעניים (ע).
רבי יוסי אומר יתנו שכר גידוליו להקדש (ט).
איזה היא שבחה בערים (י). כל שאינו יכול
לפשוט את ידו (יב) וליטלה וברגליות (יג)
משיעבור הימנה (יד) :

בעל הבית לך נאמר וכדמך לא תעולל: ה' משנודעו העוללות.
שיכר מה הוא עולל ומה הוא אשכול: העוללות לעניים. שאין
אדם מקדיש דבר שאינו שלו: יתנו שכר גידוליו להקדש. מה
שמשיבין כל שעה בחוק קרקע של הקדש והלכה כרבי יוסי: בערים.
כרם שהגפנים שלה מודלות על גבי
כלונסות ועניים לשון אף ערשנו רעננה
(ש"ה א) : כל שאינו יכול לפשוט.
כלומר לאחר שעבר מעליה אס במקום
שנזכר אינו יכול לפשוט ידו וליטול
קרינא ביה לא תשוב לקחתו (דברים
כד) : אבל רוגליות. הגפנים העומדים
על גבי קרקע שדורכים עליהם כרגל.
משיעבור מוננה. הוי שכחה לכל גפן
וגפן מן הרגליות חשיבא לחומן כפני
עלמו ואסור לשבז לחומן :

הר"ב דכל גפן וגפן מהרגליות חשיבא לחומן. ואסור לשבז לחומן לחומן. ופירוש חומן שורה כלעיל פרק ד' משנה ה'. ותמיהני דהא
ק"ל במשנה ג' פרק ו' דכשדולג ועובר אה בזל תשוב. ולא משמע לחומן לחומן אלא אף בחומן עממה. וכן נראה דכרי הרמב"ם
בחבורו בהלכות מהנות עניים פרק ה' פסקא י' י"א וכו'. אבל לשון ירושלמי שכל רוגליות ורוגליות חומן כפני עלמו. והר"ט מסיים בו
ואסור לשבז לחומן לחומן. וחי לא מסחיפנא חסיים בו בשלון אחר. ואסור לשבז בחומן כשעבר מימנו :

מלאכת שלמה

מתני' דשכחה הו"ל למתנייה אלא דתני מדי ללא אורחיה כהדי הדדי כולו
עוללת ומקדיש כרמו לאו אורחיה ושכחה דכרבה נפנים בבת אחת לאו אורחיה
ותנא בחוספתא כד"ל בזמן שהתחיל בו אבל לא התחיל בו תיפוק ליה משום
שורה ולא הוי שכחה עד שיבזר כל סביביו כענין שלא יתארו ג' גפנים מלבזר
לדון כאן שורה והרמב"ם ז"ל נודמנה לו נוסחא משוּבַּת (אב"ה). כבר כ'
מהר"ק ז"ל שם ספ"ה שנס בספר רבינו ז"ל נמלא מונה ג"כ (ך). כל שאינו
יכול לפשוט את ידו וליטלה. אבל יכול לפשוט את ידו וליטלה לא הוי שכחה
אפי' שעבר ממנה: וברגליות משיעבור הימנה. ומשיעבור הימנה היא
שכחה ואפי' יכול לפשוט את ידו וליטלה: וגפן המודלות על גבי אילן או על
גבי גדר קרויה לית ע"ש דלו עיני. וקתני בחוספתא בדלות ונדקל משירד
מהם עכ"ל ז"ל :

יבין תפארת ישראל בועז

קודם הבזיר לא יקטפם בזה"ב והיינו כדריש רע"ק מצי תבזר שהעניים
לא ילקטו קודם הבזיר (מח) שהעניים קטנים עדיין: (מח) דאין מקדיש דבר
שאינו שלו. ואף לר"ע לעיל. של עניים הן. רק שלא יקחו קודם הבזיר:
ג) ממשביחין בקרקע הקדש (א). יזלת"ק פטורי מדכבר נתחייבה
הקרקע להעוללות. ואילו"ק לר' יוסי אלא"י סגי בשיתן שכר גידוליו
להקדש. הרי מה שגדל אח"כ מהקדש כולו אסור (כפסחים טו ב).
י"ל החם באין שם תערובות היתר. משא"כ הכא הרי מה שגדל
מקודם שהקדיש סולו היתר (ועי' מרומה פ"ט פ"ד. וז"ק) : נא) בגפנים
שמודלות ע"ג ע"ס כעל ערש רעננה: (גב) במקום שמוכר אף שדעין
עומד אליו: (נג) גפנים שטוחים ע"ג ארץ: (נד) דכל גפן תשוב לאו לחומן
לראשון. ונ"ל דה"ט. דבשלמא בערים. הוא מלרפן כולן כתיבין א'.
פ"ז [ד]. הכא שאני. דבערים מהמה המונחים עליו גפנים רבים מעורבים.
דרך המלקט לאחר שגמר לקיטתו לנחמן ולחפש אח"כ שמה מונה
עוד אשכול נסתר תחת העלים וכירושלמי הכא. לפיכך כל שדעין יכול לפשוט ידו לשם.
דכשבא המחבא כבר עבר משם המלקט. אבל כשהמלקט בעלמו דרס
לחפש אחר גמר לקיטתו. לא גרע משכח בזה"ב ולא פועל. דאם הבעה"ב עומד שם וזכה לו שדהו [פ"ה ב]. וכ"ש הכא שהמלקט עלמו עומד
אלל הערים. אבל ברגליות כל גפן מונה לבדו. ואין דרס לחפש על כל נעלם אחר שעבר ממנו. והי"ל ככל עומר ששכו. דאפילו בחומן א'
משעבר ממנו הו"ל שכחה :

משנה ראשונה

יענין מדפליגי לעיל אי מדל בשל עניים כמו בשנו ואי ס"ד דיכול לזכות בן
פשיטא שמדל ואחתי פליגי ל"מ דוחק לומר דפליגי נמי בשלגונחא דל"א ור"י
דכא וכו' מו"מ כפשיטות במתני דלקחן דאין כפי"כ יוכל לזכות בן ומסתם
איט מוכרח דכ"פ. וגם ל"ש מ"ל הא לר"ע: ה' העוללות לעניים. מ"מ
חוי"ט אפי' דאין לעניים בעוללות קודם הבזיר מ"מ גם כפי"כ איט יכול
להקדיש פ"ב. איט מוכרח דאפילו כפי"כ יוכל להקדישן הכא אמרי' שלא הוסי
דעתו אלא על מה שהוא שלו ולא להפסיד לעניים כפי"כ לעיל: ר' יוסי אומר
יתנו שכר גידוליו להקדש. ומ"ק ס"ל דה"ל ליתן שכבר נתחייב הכרם בעוללות.
הר"ט. ואינא למירד דשפיר אמר ח"ק שכבר זכו עניים בקרקע כדי ייקח
העוללות ואין אדם מקדיש את שאינו שלו. וככא כיון דגוף הקרקע אינא של
עניים אלא דמשעבדא לכו לניקסא וק"ל קדש מקדיש מידו משעבד והכר
א"י יוסי יתנו שכר. ומ"ק ס"ל דקדש דמיא אינו מקדיש השעבד ודוקא
קדושת

על השערה. ע"פ ח"י: ד' נאמנין. ע"פ:

תוספות רע"ק

[א"ת פ"א]

באר"צ ר"ה שיעורה. א"ת דפ"ר. כ"ך פירש הרמב"ם בפירושו ולישאלם אולי דמפרשי למתני' אבל דר"ש דפ"ר למתני' במעשר עני דחה מלפרש שבולת של אורז דארבא כשתמרה עדיף שפי שאין דרך לעשר עד אחר מירח משי"ה דשעורה היינו אחר שבתש"ה והיורה קלפחת. ותר"ב ארבעה אצ"ו רכשי. לחנך את דמפרשי שבולת דמירוי במעשר עני:

משנהד [א"ת פ"ג] מוציא מלפסו ויסי' הרמב"ם בחבורו ומתוך שכולו לומר בע"כ נתנו לי יכול לומר אני בשלתי משנתתי ע"כ לתמיה לי הא בלא"ה נאמן לומר אני בשלתי וכמ"ש הר"ש והר"ב וירוחק לומר הרמב"ם חולק עליהם. ולא מצאתי סי' שחזיר בהו"צ"ב:

תום' אנשי שום

הוא ממתנת עניים. (ש"ל): ד' נאמנין ר"ה נאמנין ט' יסודו נקרא ט' וזהו העניי' לא ילקוט כשיהיה להם ללקוט מתנת אחרות. וי"ל דאז יתן הירק לחבדו ולא ר"ה מ"ל ב"ק. (מ"ז): במשנה ב"מ פ"ג. בתור"ע וע' בנעו' אור' ד'. ולכאורה לפי מ"ס גמ' מ"ס גמ' היר"א שהעטם שבדבר מועט רגיל הכע"כ להפריש מנובל משום שאין ראוי לעני לטפל בו ולבטל כשכילי שהוא מועט לפ"א אשכר לומר שאין להאמין להעני בשאומר שהוא כשל המועט ורק בשביל מנו מלאוים לו ולא הוא מנו במקום עדים דמ"א אשכר להיות שיקרא שהעני יבטל גם מעט: היר"א ד"ה מלפסו כו' מתנת. הכא אין לפרש כן משום דבדבר מועט איריין. (ה"ע):

ואין נאמנין על הקמה וכו'. פירש הר"ב שנתן לי קמה וכו' ולקמן מפרש שאם אמר שנתנו קמה נאמן יהושלמי. וכתב הר"ש דאין להאמינו במנו דלוי בעי' אמר שנתנו קמה דלמחר שאין דרך לחלקו כלל קמה ופתו הוו כמו עדים ע"כ כלומר ואין מנו במקום עדים:

השעורה. כ' הר"ב א"ת דמפרשי קודם שנתת וכו' שעורה קורא לו. ומסיים הר"ש לפי שהוא כשעורים שאין נאכלין בקליפתן: ד"ל הרמב"ם הוא הדבר שאינו מבוטל הרגום אל האכלו ממנו ג"ל (שמות יב) לא תוכלון מיניה עד חו: זיתי נקוף. כתב הר"ב ממהטת עניים הם. מסיים הר"ש כדחתן במסכת חלה פ"ג (מסנה ט) ומ"ס הר"ב לפי שאין רגילין לעשות שמן מזיתי נקוף. מסיים הרמב"ם לפי שאי אפשר לדרוך או לטמון דבר מועט ע"כ. ובידשושמי תני ר' יהודה וכו'. מקום שנהגו להיות מוסקים זיתי נקוף והוא עני נאמן לומר שמן זה של זיתי נקוף הוא: ד' נאמנין

על הירק. פירש הר"ב לומר של מעשר עני הוא. דירק חייב במעשרות [מדרבנן] מסיים הר"ש כדחתן [בפ"ק] דמעשרות. ובפ"ק דפאה משנה ד' מסיק הר"ש הטעם לחלק למה חייבו חכמים ירק במעשר ולא בפאה להחיל ואין מכניסו לקיום יש ריות מועט לעניים והם ישמרו על

ואין נאמנין על הקמה ולא על הפת יו'. נאמנין על השעורה יו' של אורז ואין נאמנין עליו יו' בין חי בין מבושל. נאמנין על הפול ואין נאמנין על הגריסין יו' לא חיים ולא מבושלין. נאמנין על השמן לומר של מעשר עני הוא ואין נאמנין עליו לומר של זיתי נקוף יו' הוא יו': ד' נאמנים על הירק חי ואין נאמנים על המבושל אא"כ היה לו דבר מועט שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו ט':

אין

ד"ג. ג' על הקמה ניתנה לא על זמן הוא גדלים. לא חיים ולא מבושלים ימיה בין חיים בין מבושלין וכו' דר"ש. ד' היה לו דבר גמ' ד"ג מנה לו.

חייב במעשר מדרבנן: דבר מועט. נאמנים ח"ף על המבוטל דפעמים כבעה"כ שכת מלעשר ומעשר מן המבוטל מתוך הקדרה: (" מלפסו. ח"ך ד"ג גמ'.

הפאה יפסידו במקום אחד מלקטו ולהביאו מתנות אחרות: מלפסו. פירש

מלאכת שלמה

ו"ל וזית דמפרשי שעורה של אורז קודם שנתת במכתש והאכרה קליפתו ממנו קורא לו שעורה ולאחר דישה לדישו קודם כתישה בן עזרזו וכו': ואין נאמנין עליו בין חי בין מבושל. פי' אחר כתישה אין נאמנין עליו אפי' חי וזו ואל"ל זו קמתי: ואין נאמנין עליו לומר של זיתי נקוף חייב חיי' פי' זית ניקוף הן זיתים שמשירין באלין ואינם רחויין והפקר הן זיתים חיי' ר' יודן לומר מקום שנהגין להיות דורכין את העוללות עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא ודכותה מקום שנהגו להיות מוסקים (ס"א פוחטים) זיתי ניקוף עני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא: ד' אא"כ היה לו דבר מועט. פי' התבסס ה"ר יבוסף אשכנזי ז"ל כי כבעה"כ ליקם ירק לרבו אינו מניא ממנו מ"ע כן כשהוא חי. כי אינו ראוי לעני שאין העני רואה לטפל בו ולבטלו בעבור שהוא מעט. וע"כ בעה"כ מנבלו חלה והא"כ שתנו לעני כן מבוטל אבל אם יש לעני ירק מבוטל הרבה הוא אומר שמ"ע הוא שנתנו לו כן מבוטל אינו נאמן כי אין בעה"כ רגיל לבטלו חלה כשהוא הרבה ע"כ: שכן דרך בעד"ב להיות בוציא מלפסו. כתב הרמב"ם ז"ל ומתוך שיכול לומר בעל

וכן סס ב'ה' מעשר הלשון כן ואינם נאמנין אלא על דבר שדרך בני"א ליעלו ע"כ: ג' ואין נאמנין לא על הקמה ולא על הפת. לומר של מעשר עני שניתן לי הוא או לקט או שכחה או פאה הן ובעי' עשורניה דמאי. הר"ש זירילי"ו ז"ל. וזו ואל"ל זו קמתי וכן מבוטל סס ב'ה' מעשר. ובידשושמי אמרין דלפי' הכל יודעין שרוב מכנסו לקט אין נאמן לומר קמה ופת ניתן לי והיכי משכתת לה שמהלקים והלא דרך לבזוז מיהו משכתת לה בשבולת לומר לחלק כדאמר' לעיל גבי פאה ס"ד או בעניים שמתנים ז"ל. ה"ר שמשון ז"ל: ברוב בספר תרומ' ט. (" ולא על הפת דלע"ז דטבל אומר נמינו ככ"ש כדחתן ככס"ג דחלה ה"ל לעיל מ"נה תמן נמי אם נתערב במאי מיתקן ע"כ ואינו מביין מה שייך לומר זה אהאי בנא וזמא ר"ל שיש להקשות דלמחר שאינו נאמן עני לומר שהפת הוא של לקט וכו' א"כ הקונה הפת שנידו של עני יריך לעשרו. וע"ז הקשה כ"ד יעשרנו לדיחוש פתא הוא מעורב מלקט שכחה או פאה שכן פסורין עם טבל שהיה ביד העני ג"כ. ומירץ שברי י"ל תיקון להביאו לו פרנסה ממקום אחר וכו': בפ"י רע"ז ז"ל. כ"ל שכן (* הדגים הללו נמאליס במהד"ק של התור"ע שהדפיסם כנראה שנת ע"ש:

יכין תפארת ישראל בועז

במשנה ג': יודן דאין דרך ליתן מתנת עניים הר"ל בקמה ופאה. ואע"כ דבאמר טחנתי ואסיתיה נאמן. אסילו הכי אינו נאמן במנו. מרה"ל מנו במקום עדים: (שו) לר"מ ר"ל שבולת. דלא יהגו ליתן אסילו מעשר עני באורז נדושה. ולר"ש ר"ל גרעין בקליפתו. (שו) על אורז מטיקה: (ז) פולין טחונים: (יח) שתלם העני מהלקט שכחה ופאה: (יט) דמירחן מועטים א"ל לעשות מהן שמן ואינו נאמן במנו כלעיל: (כ) מאלפסו כשכתה לעשר מקודם (ד) דירק חייב במעשר מד"ס. ולא בפאה. דהריות מועט לעני. ולא ירצה להמתין עליה. להפסיד עי"ז מתנות

י"ד קכ" ס"ק ב"ח). חדש דהרי בעני ע"ה מיירי דאינו נאמן על מעשר. מיהא ממה דאמר' כהנזות ד"ג א'. דבעתה מודה ר"י דלאמת לומר לכשר נבעלתו במנו דאי בעי אמרה לא נבעלתו. ומוכה להדיא דמכ"י באיסורין על מנו אפי' להחירו לאחרים: (ד) וכי' עלה רבי' הגאון מוה' עקיבא שליט"א [באות פ"ג] חו"ל מסיים הרמב"ם בחבורו. ומתוך שיכול לומר כו' ולא מאלפסי מו' ששער ע"ז. עכ"ל. אברהם ב"ר. קטין חרין שקא. הירושלמי כתב כר"ס ור"ב. דלאמן

ופאה הוא נאמנים. והיינו דנקט שמן ולא נקט נמי יין דבעניס ליה ניקוף וכלל עיני נאמנים אסילו אומר של שכחה ופאה או של עוללות. ומיהו בירושלמי מוכח דעוללות דינס כזיתי ניקוף. וז"ל ה"ל דלא נקטא מתני' ביין שאין נאמנים משל עוללות דלא פסיקא דניה דבקטא עוללות אין נאמנים שהוא מועט. אבל משכתת כרס שכולו עוללות כדלעיל פ"ג כיון שאינו דבר מועט נאמנים. אבל זיתי ניקוף פסיקא ליה לעולם מועט הוא: ד' שכן דרך בעה"כ להיות מניא מלפסו. פי' הר"ב בעשקת מלעשרו. דרבו לעשר מן הקדרה וכו"כ הר"ש וקשה א"כ ככל חבשיל נמי דרבו כן אם שכת ולעיל קמתי באורז ובגריסין אין נאמנים על המטבל. ועוד מו' קמתי אם שכת. ויש לפרש דזיקא לעולם דרבו כן משום דלי מתרמי ליה עני המתיר על הפתח עתה לו מעשר מן הקדרה ואפי'

דאורי' קל הוא בירכתו שאינו יודע במקלות אלא ככתש במכתשת הוי כמו תמיס: ואין נאמנין על הקמה. אע"כ דלית ליה מנו דלי אחר טחנתי קמה נאמן כיון שאין דרך לחלק קמה הוי כמנו במקום עדים כ"כ הר"ש. וכ"כ המרדכי פ' השוכר את הפועלים בשם רב האי שהביא רביה תכאן דמנהג הוי כמו עדים ולא מהני מנו הפך המנהג ע"ה ובתשובת מהר"ך ס"א ב"ח הביאו ופירש דהמנו בכלל דאי בעי אמר טחנתיין הן ע"כ ואין זה נכון דמפוטרין אינו נאמן דבע"כ מיירי אלא במז"ל הר"ש דמנו הוא בעתה. וז"ל דמכאן נמי יאל להם להפסיקיה בכמה דוכתי דדבר הגבול ומלוי לא נכנס בכלל ספק וכדלמי תשוב כמ"ס ב"מ ק"י ל"ז לענין דנוסע וכ"כ סמו"ק בפ"ק דפסחים דף ע"ג דהיינו נמי כמו מנהג שרגילין ב"ד: של זיתי נקוף הוא. משמע דש"ל זיתי שכחה

הקדמה או הפרור שמבשל בה: ה אין פוחתין לעניים בגורן. כשמחלקין מעשר עני בגורן אין נותנין לכל עני ועני פחות משיעור זה דכתיב (דברים כו) ואלכלו בשעריך ושבעו חן לו כדי שבעדובלה. האלים יביטו לאחר שגדרסם בעגול קרוין דלה ושוב אין נמכרים במדה אלא במשקל להכי הני מנה

דבלה ומנה הוא משקל מאה ליגרים והדינר משקל ששה מעים ומשקל המנה ט"ו גרגרי שעורה: פרס. חיי מנה וכלל המדות האמורות במהותין הלכה כה"ק והלכה כאבא שאלו ולא נאמרו דברים הללו אלא למחלק מעשר עני בגורן אבל המחלק מעשר עני בתוך ביתו מחלק כפי ראונו ולא נהנו בו חכמים שיעור: מדה

פירש הר"ב קדמה ופרור ובסוף פרק י דללים מפרש מחבת גדולה: ה אין פוחתין לעניים. פירשו הר"ב והר"ס כשמחלקין מעשר עני. והדין עמהם דלילו בלקט שכחה ופאה הדין לבזו כדתנן ריש פרק ד'. ועי' פ"ה משנה ז אבל במ"ע כתיב (דברים ט) ונתת לגר וגו': בגורן.

וכתב הר"ב אבל המחלק בביתו מחלק כפי ראונו כו'. מכיים הרמב"ם בפ"ו ממ"ע שאינו מלווה ליתן כדי שבעו אלא בשדה שהרי אינו מולא שם ליקח. "ועיין מה שכתבתי משנה ג' פרק י"א (דללים): קב. כתב הרמב"ם ארבעין זכאן בדרך המדידה שיעור כל מדה מהם ושומר איתו תמיד בכל המעשה. ובתחלה נאמר כי במדה שיש בחללה ארבע אלבעו' על ארבע אלבעו' ורומה שני אלבעות ושבעה עשריות מדה

מחצבע. ויהיה זה האלבע ששיעורו בו מחצבעות הדי. הגדול. וה המדה אשר יש בחללה זה השיעור שזכרנו אחר שיהיה מרובע או משולש או זלחה מן התבניות הוא נקרא לוג והרובע ממנו הוא נקרא רביעית וחצי נקרא עשמיית. ויש בקב ד' לוגין: [וקב גרוגרות. מדה

ה"ג. ה לעניים בערונוי טס לעני. מדה

כעל הבית נתנו לי יכול לומר נמי בשלתיו ממחתי ע"כ: ה אין פוחתין לעניים בגורן כו'. פ' הרש"ס ז"ל*) (גבול דקרה) אין פוחתין לעני בגורן בשבת מעשר עני אם יש לו לבע"ב בגורן מ"ע לחלק הרבה וצלו עניים הרבה לגורן והוא מחלקן אל יפחתו לכ"א משיעורא דקתני הכא ע"כ. ובעירובין דף כ"ט מייית לה וקא' רב תהם עלה וכן לעירוב פ' לעירובי תחומין דענין מוזן שתי סעודות ואחרי לוג יין קאי דמערבין בו וה"ה לכולהו כדמשמע חס וע"כ בתום ובה"א: וקב שעורים. כתב הר"ם שירילי"ו ז"ל נראה בעיני דהאי תנא מיירי בלדוס כדמפרש בכתובות בפ' אע"פ לא כפל לה שעורים אלא ר' יעמאל שהיה סמוך ללדוס והיו השעורים רעות ובעו כפליים ור"מ דפלגי עליה דרי בחזי קב שעורים כשיעורא דחסים טייבו בשעורים דשאר ארעות ולא * כי טיבות אלו אין להם מקום כאן ואילו בטעות נשמטו ממקומם בראש מ"ו:

מלאכת שלמה פלוגי ע"כ: או מנה דבלה. פירושו זכאן משקל מנה אבל במקומות אחרות כגון ואלמנה מנה לשון מנין והוא מאה זוז והכל אחד כי לא נקרא המשקל מנה אלא מפני מספר הדעות שבו והמנה הוא ששים שקלים והשקל עשרים גרה [לדכתיב] עשרים שקלים עשרים עשרים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה כלם מרד"ק ז"ל בשרם מנה: שימכרם ויקח בהם מוזן שתי סעודות. נרס' הכא ומתן דגרים הכא דהאי זבא שלם סעודות סעודת גדול הוא זירו שכן כתב ג"כ רש"י ז"ל שם בפ' בכל מערבין ח"ל וכן לעירוב דחלק עני בגורן נמי מוזן שתי סעודות ע"כ. וכבר נסקקה הלכה דמוזן שתי סעודות של עירוב חן י"ח גרוגרות שהן ששה זיטס כדעת ר' יוחנן בן ברוקא בעירובין פ' כ"ד משתחייב ונראה להכי משערין ז"כ שתי סעודות לעני וכן פ' כ"ב ר"ע ז"ל לקמן

יבין תפארת ישראל ומנוה אחרות. ותלך הפאה ע"ז (לעירוב: כא) כשמחלק מעשר עני בגורן שאין מטי שם מחלק יתן לכל עני כדי שביעה. כמפורש במשנה. מאש"כ לקט שכחה פאה. הדין לבזו [בפסד] וכל"כ בטוח בביתו יתן כמה שירצה [אב"י דדוקא בשדה מחוייב ליתן לעני כדי שבעו שאינו מולא שם ליקח]: (בב) תאליס יבשים: (בג) תאליס יבשים לאחר שגדלו בעיגול נקרא דבילה (וה"י הג"ד. תאליס. גרוגרות. דבילה) וממכר במשקל. ומנה הוא משקל ק' דינר. ודינר ו' מעין. ומשקל המנה ט"ו גרעיי שעורה נמאל שירי הוא משקל קווינע ומנה הוא כ"ה לאטה (ועי' מ"ש בס"ד ששעות פ"ז ס" ב'): (כד) חלי מנה: (כה) איסה הוא ג' סאין. סאה ו' קבין. קב ד' לוגין. לוג ו' זיטס [פי' ג' ז' ו'] : (כו) רביעית הלוג: (כז) ודוקא בגורן אבל במחלק בביתו נתן כמה מזלריך שיתן לו כדי שביעה. וכדייק בירושלמי דכתיב ואלכלו בשעריך

אכולהו. וגם הר"ם בפ' המשנה כ' כן ובאמת לא זכיתי להנין מנ"ל לרבינו דמ"ש הרמב"ם בתבוצו מתוך שיכול לומר וכו' קאי רק אירק מנושל. ומסעם מנו. לפע"ד אבל המכרים לעיל קאי. וכן דייקא לשון הרמב"ם. דאי אירק לחודא קאי. הו"ל מתוך שיכול לומר מנושל יתן לו. יכול לומר אי בשלתיו. וכ"כ ממה דסיים הרמב"ם ממתנות עניים. ש"מ דאכולהו דלעיל קאי. דלכתר מה שהזכיר הרמב"ם כל הדברים שהעני נאמן עליהם. קא' דמתוך שיכול לומר שש"כ רצו לו. יכול לומר נמי בשלתיו. ר"ל לא מטעם מנו. רק נקט האי מתוך. לאפוקי הקד שאין העני נאמן עליהם כאלו וגרסיין ודומה. ודו"ק: ודייק

משנה ראשונה מרובה הוא עלמנו מחלק. אלא שיש חילוק בין הנחה לנתינה שבהנחה אין המחנה נקראת על שמו ואין לו רשות ליתן למי שירצה אלא לרצון ליתן לכולם בשוה והיינו דלמתי' שאין בו עובדת הנחה לבעלים. אבל בבית כתיב ונתת שבוה העותן למי שירצה ויש בו עובדת הנחה. ומיאו הא דמחלק בגורן היינו כשנזדמנו לו עניים כשהוא בגורן ואם לא בלא עוזנו והם בלא וטוטלים דורגותה שמי לשונות משמש לשון מציבה ולשון מניח לפניהם בידו' כדפי'. והמיו"ק דמיייתי קרא ונתת לגר דמשמש שיש חלוקה במעשר עני. אינו מיושב דהואו כמעשר שבבית והכא הא בגורן איירי אלא ונתת משמש נמי חלוקה: בודצ"י קב חמים. פ' הר"ב דכתיב ואלכלו בשעריך ושבעו חן לו כדי שבעו מ"ל וקאס דהאי קרא בתק' דונתא כתיב דמיידי משמלק בבית והתם א"ל ליתן כשיעור כדמסקי הר"ב וה"ל נאחוי קרא דנגורן ואלכו ובענו. וכלשון הר"ב כן לשון הר"ם בשם הירושלמי וגם הרמב"ם נקיב דוקא חלוקה בשעריך. ונראה דבכוונה נקטו לך הקד דהא כולה שיעורי דנקבא חמתי' הם שיעור לשתי סעודות כדאמר אבא קראו וכ"כ הר"ב בדיה פ"ד דללים ת"ב. ובין דקרא לא אמר אלא ובענו כדי שבעו לקעודה אחת משמש ומנ"ל שתי סעודות. אלא משום דבבית נמי כתיב ואלכלו בשעריך ובענו ואם אינו ענין לבית ליתם ביה שיעור מכוו ענין לגורן ואלכו במ"ב

ה אין פוחתין. טס ע"כ. מנ"ל חמ"ט פ"ח. עירוב פ"ז.

תום' אנשי שם ה' במשנה או מנה ט'. א"כ ל"ע למה נקט דבלה מלת או יתור מבבל הני דמתני' דטולה או או יתור ואלוי סירכא דליטגא דמתני' דכתובות פ"ה מ"ח נקט. או א"י ר"ע אגרוגרות נמי פליג ופרס פ' מחלה ור"ל מהלך מ"ב השעורים היינו של גרוגרות ושל דבלה ולכן שנה בדברי הת"ק מלת או כדי לחבר גרוגרות עם דבלה ולאשמעין דבתרומתו פליג ר"ע. אח"כ מלחתי בראית' הר"ס ש"ס המדעיים ב"ה ג"כ דר"ע פליג אף בגרוגרות ע"כ: ר"ב ר"ה פרס כו' בגורן כו'. א"ה ז"ל הספרי תבוצו ח' ואמר ונתתו בשעריך וכתוב ח' ואמר ונתת הא כ"ל עד הפסח מחלקו בבית (פ' מפיני שעד הפסח זמן גשמים הוא ופסד גרן וזו מ"ש המחלק בתוך הבית שם בו טוה"ל לבעלים דכתיב ביה תמינה) מחלק ואלין מיתורו בתוך (וימות הק"ל) הם ומיתורו בגרוגרותים ושלגין אותה ואין בה עוה"כ (לבעלים) דהתם כתיב ביה וע"כ מהה במ"מ פ"ז ב"ה דהא קרא חשבעו דמיידי יצ"ד לדי שביעה תבוצו ב"הו סמוך דמיידי במ"ש המחלק בבית ואל דכתיב חירקא ממשקל קדוה. ור"ת דקרא ונתת מיידי במ"ש המחלק בבית וספיק דקרא ושבעו מיידי במ"ש המחלק בגורן ע"כ: חמ"ט פ"ז ר"ה בגורן כו' איש מולא ט'. א"ה לא זכיתי להנין דהא קמי ובשאר כל הפירות כדי שמיכרם ויקח בשה אגוזא דמקום שיכול ליקח ולמכור אייריין ומי' רצו ליתן כשיעור ולכארה הם ר"ל דעמאל דדוקא במ"ש המחלק בגרוגרות' בו טוה"ל ארצ' לתו בע"כ לכל עני השאל כזה קאמרין דאין שמתין לו' דשביעה שאינו מחוייב ליתן לעני ראשון השאל כל המע' מ"ל רק שלא יפחוט לו משיעור המכר במשנה. אבל כמ"ע המחלק בבית ד"ל בו טוה"ל אינו מחוייב ליתן דוקא כשיעור כיון שהרבות בירו שלא יתן לעני זה כלל. וז"ע.

במשנה ושאר כל הפירות כו'. בירושל' הני רובע ארזי שכלתו תבלין ליתרא ירק ג' קבין תבובין עשרה אפוחים תמשה אפרסכוס שני רמוסין ואתרוז ח'. ר"ס וכ"ס הר"ם במתור:

ו' חיה מציל מ"ה ע"ה כ"ה
 ח"ה ל"ו ע"ה כ"ה
הולבו גרסאות
 ו' נוסף סחצה ונתן מחצה
 נתינו' נתן מחצה ונוסף
 מחצה וז"ה ג"מ:

חודשי מהרי"ח
 משנתו [ת"י"ס ר"ח] היה
 מציל כ"ו ר"ל בגורן כ"ו.
 נראה שרוא ס"ס ובהדיא
 כ"ו. אבל אין לא שם
 חרב ת"י"ס לכו שבפירוש
 כתב הרמב"ם כמ' ת"כ
 שלא נשאר לתת לכל אחד
 כשיעור הקצוב ובהיכורו
 כתב שם במ"ו ב"פ ה"א
 היה לו מעשר בגורן כ"ו
 ידע לו להפריש מחצה כ"ו
 החצוי מחלק לכל עני
 שיעור כשיעור שאמרנו
 עכ"ל לכן נ"ל ברור שבפ"ו
 היה נראה לו שזה הבבא
 היה לו דבר מועט קאי
 למעלה כמו שפ"ו כאן
 הר"ב. וכמו שפ"ו הוא
 בפירושו והיה קשה
 להרמב"ם הלא בגורן קצוה
 דוקא ליתן כ"ו שביעית
 כנ"ל לכן פ"ו שזה קאי
 בביתו. אבל שם בהיכורו
 ה"ו נראה לו שזה הבבא
 היה לו דבר מועט הוא
 ענין בפ"ו הלא קאי
 למעלה. והרואה שסידר
 זה הרמב"ם בהיכורו בפ"ו
 ח"ה ע"ש נמצא שפיר פסק
 הרמב"ם היה מציל נוסף
 סחצה ונתן מחצה ובלבד
 שישאר לכל אחד כשיעור
 והיה ע"כ בגורן דאילו
 בבית יכול ליתן לכל אחד
 אפילו כות כ"ו כמו
 שפסק עם הרמב"ם וע"ש
 כמ"ס שכתב שרמב"ם
 פסק כ"ו ויהי ופליגתא
 הוא בירושלמי ר' יונה ע"ה
 חוקה ופיבואו ח"ה ע"ה
 והיה צריך לבאר את היר"ו
 ע"ה פסק הרמב"ם רק
 קצרה היריעה בן נראה
 ברור :

עין בפירוש הר"ב משנה ב' פרק ד' דכלים ומ"ס ס"ס כ"ד :
 ׀ מדה זו אמורה ככהגים ליום וישראלים : היה
 כל אחד שמחלק מעשר עני בגורן. ולא חספרם לי למאי אילטרין .
 דכי האי גונא תנן בריש ערכין ומלרכינן לא ׀הר"ם מפרש מדה זו
 שאמרנו בין ככהגים עניים בין בלויים
 עניים בין בישראלים עניים ע"כ .
 והשחא חיבא למימד דאילטרין כהגים
 ולויים דסלקא דעתך אמינא דכיון שיש
 להם תרומות ומעשרות לא נחייב להם
 להם ממעשר עני כדי שובטן קמ"ל .
 ואיידי תנא נמי ישראלים. ׀ ועוד שהיה
 לריך לשנות אף ככהגים וכו' : ׀ היה מציל וכו' . ר"ל בגורן . ומ"ס בפירוש הרמב"ם בביתו נראה שהוא ט"ס ובהדיא כתב בחבורו פ"ו ממחנות
 עניים

מלאכת שלמה
 לקמן סי' ז' והוא סי' הר"ם ז"ל : ׀ מדה זו וכו' . פי' ככהגים לתת להם
 תרומה ליום לתת להם מע"ד הרא"ש ז"ל וכן פי' הר"ם שירילי"ו ז"ל ג"כ .
 ועמ"ס : נוסף מחצה ונתן מחצה . סליג אלאכא יוסי בן דוסתאי דמוספתא
 דקאמר אס רבא טתן לפנייהם שלים וסחי ידות לקרוביו ותנא דמתני' סבר דמיניע
 ליה לאשוייכה כולה עניים ולא למיבב ספי משום דנגעם כנספות הרבה הר"ם
 שירילי"ו ז"ל . ופי' הרא"ש ז"ל י"מ ספי בירושלמי שאם רוצה להציל ולשומר
 מקצתו לעניים קרוביו אם יש מותר אחר שיתן לכל עני ועני העומד עתה בגרן
 כשיעור המפורש נוטל מחצה ושומר לקרוביו ומתן לעניים כשיעור ומחצה דנקט
 לאו דוקא כי כל דישאר אחר שיתן לעניים שיעורם יכול להציל אלא משום דליכא
 תנא דתני דמצייל שני חלקים מש"ה נקט מחצה . היה לו דבר מועט . שאם

׀ מדה זו . דאין פוחזין לעני אמורה ככהגים ליום וישראלים כל
 א' מהם שמחלק מעשר עני בגורן לא יפוחז מזה השיעור : היה
 מציל . שאין רוצה לחלק לעניים שבאו כל מעשר עני שצדו ורוצה
 להציל ממנו לקרוביו העניים : נוטל מחצה . ומניע לנורך קרוביו :
 ונתן מחצה . לעניים שבאו ואם לאחר
 כנטל מחצה והלניע לנורך קרוביו היה
 לו דבר מועט כלומר שלא נשאר לו כדי
 לתת לכל א' מן העניים שבאו כשיעור
 הקצוב לעיל במתחיתין טתן לפנייהם מה
 שנשאר צדו והן מחלקים ביניהם :
 מככר

מלאכת שלמה
 יעיל מחצה לא ישאר לעניים כדי שיעורן לא יעיל אלא מחלק לעניים שנגורן כדי
 שיעורן . ולשון דמחלקין ביניהן קשה שהרי כשה"ב מחלק להם ולאמנא לא פי'
 הירושלמי בן סייתו מס' לנדך אמורה מתנא באפי נפשה היא ולא קאי אהים
 מציל אלא קאי אמורה זו וכו' . ה"ל דבר מועט שאין לו ליתן לכל עני העומד
 בגרן כשיעור המפורש לא יתן להם דאין לו ליתן מידו לכל עני פחת מכשיעור
 אלא מניה הכל לפנייהם והן מחלקין אותו בזה ביניהם עכ"ל ז"ל ולדעתו ז"ל
 כתב החכם ה"ר אלעזר אזכרי ז"ל דכיון דתנא דמתני' אמר טתן מחצה ותנא
 דברייתא אמר טתן לפנייהם ע"כ תנא דמתני' בשם שיעור במחצה ליתן כשה"ב
 בעלמא מידו לידם לכ"כ שיעור הקצוב וע"ז חלק תנא דברייתא עליו ואמר
 דאיתו מחלק לן כשיעור הקצוב אלא נוטל שני שלישים לקרוביו וכיון שאין
 כש"ס

יכין תפארת ישראל בועז

יכין
 סעודות. כדמוכח בעירובין [דכ"ט א'] דלאמר אכל שעורי למשנתו וכן
 לעירוב. והרי בעירוב בעינן כדי שיעור ב' סעודות (ק) : כמו דאין
 פוחזין משיעורים ה"ל : (ל) קמ"ל אף שיש לכן תרומה ומעשר . אפ"ה
 אין פוחזין לו מעשר עני משיעור ה"ל : (א) שרואה לעכב קלה ממעשר
 עני סתמן . לקרוביו העניים שאינו כאן : (ב) ומניעו לקרוביו :
 (ג) והעניים הרבה כאן שכשחילקו לא יגיע לכל א' כשיעור ה"ל :

בועז
 (ד) ואיליה"ק מטעיל במשנה א' דמלריך ר' יאודה כדי ד' סעודות . דהיינו
 ב' סעודות לו וב' סעודות לאשתו . הכא נמי נכטי שיתנו לו כדי ד' סעודות
 לו ולאשתו . וכ"כ קשה לקמן במ"ו . דאין נותנין לו רק כדי ב' סעודות . י"ל
 במשנה א' דמיירי בלקט סחכה ופאה שדין לבז . להכי אף דלפטמייה גס נשים
 יואצות כדמוכח לעיל (פ"ו כ"א) . ע"כ אין רגילות הנשים לאצת לשדה להתקופט
 ולבז בין אנשים . ולכן אם אין יכול העני ללקוט ב' סעודות [ולו וב' לאשתו
 איש יוצא אלא רואה כמלאכה אחרת כדי לפירם גם אותה . משא"כ הכא
 שבעה"ב מחלק להעניים בגורן וכו' לקמן במ"ד בעני העובר ממקום למקום גם האשה בזה שם לחבוע חלקה . גם אין לתמוה על חילופי השיעורים במשנתיו בין
 א' יותר מנכבדו . ומה חילוק בנפן המלאה (אב"י כולמר מאחר דהוא כדי שביעה) בין מין למין . דיל"ל דיש חילוק בין מינים הללו דיש מהן שהן עומן לסעודת
 היס כחטין ושעורין וכוסמין . ויש מהן לנפח בנן הפס . כדבינה ויין ומנן . ויש מהן באין רק לקטת של ב' סעודות כגורגרות . והרי בדברים שהן לנפח משעורין
 כדי לנפח ב' סעודות (בעירובין כ"ט ב') . והדברים שהן לקטת משעורים לב' שיעורי קינוח . וכדאמרין התם אחרת א' . אנו א' . ולהכי ארדיעתנו משנתנו ככל
 מין ומין השיעור הראוי ממנו לפי מה שאו . אם לסעודה עומה . או לנפח או לקטת . ואיליה"ק דע"כ חטין ושעורין וכוסמין שהן כולן מין תבואה .
 ולנכריה לסעודה עומה . ה"ך יהיה די בחטים כחלי קב לב' סעודות . ובשעורין יהיה צריך קב לב' סעודות . ובכוסמין קב וחלי . ואי"ל משום דשעורין לא
 חזי לנפח (כספחים ד"ג ב') . לכן משעורין כדי להחליפו בעד ב' סעודות של חטין . והרי שעורין הן תמיד בשוויי חטין חסותין (ככתובות ס"ד ב') . ואפשר
 דכוסמין נמי לא חזי כל כך לנפח . והן בשוויי השליש מחטין . זה ליתא . דע"כ גם שעורין וכוסמין חזי למאכל אדם . כדאשכחן (שבוטות כ"ב ב') פ"ה חטין
 ופח שעורין וכוסמין . וכ"כ יואצין כמלה משעורין וכוסמין (כספחים ל"ה א') אלא ורלי חזו שפיר לנפח . רק רובם נכריים לבהמה . ותו הרי ע"כ שיעור
 השעורין והכוסמין שהזכירה משנתו . איט כדלי להחליפו ב' סעודות של חטין . אלא דמשעורין הללו הן בעלמא כדי ב' סעודות . דהרי בעירובין שם אמרין
 אשיעורי

תוספות רע"ק

משנתו ו (אית פ"ד ת"י"ס
 ר"ה מדה זו . וד"ר"ט
 מפרש) הירא"ש דמפרש
 בכתיבם לתרום ובלויים
 למעשר . היינו כשיש לו
 הריב תרומה או מעשר
 חלק שיעור לכל אחד
 כשיעור הוח . ועיין במל"ס
 שנתבאר בוח בתחילת
 דבריו לפרש בן ואח"כ דחה
 זה דאיתא בהדיא
 בהרמב"ם אין פוחזין לעני
 מחזי קב חטים וכו' והשאר
 מחזי כדמנה וליה נתן
 כ"ש וימי חישש ע"ה :

תום' אנשי שם
 ׀ ב"ב ד"ה נוטל מחצה
 כ"י שלא נשאר לו סי' .
 כ"ה לפי' זה דחוק דמ"ס
 יוכל להציל כאלו יצאו לו
 כשיעור ה"א בגורן א"ל טוה"ג
 וע' דבריו כבחוורו לר"מ
 שכתב דמ"ס ח"ה ח"ה
 נחזור כפי' הרא"ש שחובה
 נס' מ"ס . ע"ש :

משנה ראשונה

כתוב בגורן חרי זמני ושגטו והיינו לשתי סעודות : ׀ מדה זו אמורה ככהגים
 ובלויים . פי' הר"ב כל אחד מהן שמחלק לא יפוחז וכ"כ הרמב"ם ז"ה ח"ה
 דמאי קמ"ל . והר"ם מפרש לה בעניים בין שיש כהנים או לויים וגם זה קשה
 מאי קמ"ל ומ"ס תוי"ס סד"א משום שיש להם תרומה מעשר מותר לפחות להם
 ודבר המוס הוא להחזיקה אמרה כדי שגטו ומאי ס"ד דניקוס וניקל מסכנה
 דנפקין ועוד דגבי פאה להגן אין פוחזין הנשים ה"ל נמי למימני' . והר"ם
 פי' ככהגים ולויים לפעין תרומה ומעשר לריך ג"כ ליתן כשיעור זה . וזה קשה
 דהכא כתיב ושגטו . אבל התם מצייל וגם הרב משנה למך הקשה בן והביא
 נמי חוספתא דמינא כהדיא דמתנת כהונה ולוייה טתן כל שרו ואינו ששע .
 ומתנת לא כמגלה פירוש משנה זו . וי"ל דהסיק כפי' הרמב"ם והר"ב דאנוטן
 קאי בין שהוא כהן או לוי וכ"כ מאי קמ"ל י"ל עובא קמ"ל דכלל מתנות עניים
 לקט סחכה ופאה ועללות לא מצינו בקרא אלא שיענה לגר ויתום ואלמנה ולא
 הזכיר בלחך מהם ליתנה ללוי רק כמעשר עני כתיב ב' ראה ובה הלוי וכהן
 וגו' וכן ב' כי תבוא ותחת ללוי ולגר יוגו . ומתנת שפ"ו דקרא כמעשר עני
 על לוי הוא שגטו זה כמו מעשר ראשון והלוי והעני שוין זה רש"י לזה גטו
 ורש"י לזה נותנו . ומתילת כיון שהוא מתנת ללויים הו לא שייך כלל חיובת בני
 לויים ליתן מעשר עני שלהם לאחרים כמו כמעשר דק"ל אין למינאין שלהם מידם
 אלא מפרישין ונוטלין לפעמן וכדחק לעיל ספ"ק המעשרות שלכן וכן פסק
 הרמב"ם ס"א מהל' מעשר דין ג' . ופל כמך קרא דזבולו ושגטו טן לו כדי

מי שיש לו מון . ענה .ס.
 מ"ה ע"פ ה"ה . כהנ ס.
 טור וט"ו ע"פ סימן רנ"ג ע"פ
 ח"ב ז' והקופה . מ"ה ע"פ ה"ה.
 כהנ ס. טור וט"ו ע"פ סימן
 רנ"ג ע"פ ה"ה . ז' ק"מ
 שיש לו . וקופה כ"ה ע"פ ה"ה
 ז' ע"פ ה"ה . ובה"פ ע"פ ה"ה
 מ"ה ע"פ ה"ה . כהנ ס.
 ע"פ ע"פ סימן רנ"ג ע"פ ה"ה .

תוספות חדשים
 משנה ה' [תי"ט ר"ה] חסר
 דינר כ"ו לפי שדינר שיעור
 חשוב ע"כ . משמע דפשוט
 דינר א"כ יתכן לו לא
 יסול ולא משמע כן ביושב
 גני מעשה דתלמודו ש"ל ר'
 דאיתא ה"ס דה"ס לו ה"ה
 ק"ט ע"כ וע"כ נראה ללא
 וק"ל נקט דינר דק"ה כל
 סה"א : [ש"ס] אפילו א"כ
 ט' . עיין ז' דף ה' ע"ה
 ע"ה ז' ט' אפילו ש"ה א"כ
 ז' ע"כ וע"כ אפילו א"כ בני
 א"כ מתיים לו כחמ"ר :

הדרושי מהר"ו
 משנה ו' [בבבשנ] מי שיש
 לו מון כ"ו פ"ן התמחוי
 כ"ו פ"ן הקופה כ"ו .
 פ"ה המחוי הוא לעני
 עולם מחלקין להם בכל
 יום וקופה הוא לעני
 הצוי ומהלקין להם בכל
 ערב שבת וק"ל :

תוס' אנשי שם
 בזמן שיש סעודות . ואפילו
 למאן דלמריין . ופ"ה
 שריך שתייה לו א' יתנה
 לתת כולו היינו שכבר ריך
 יסול וטעם אכל בשביל פת
 כבול אין להתחיל לטעם
 כולו . ופ"ה ח"ס' כ"ב
 והוא כ"ס מ"ש כ"א ה"ה
 שתי סעודות דקאמ' הינו
 בלא אוח' ש"ל לאכול מיד .
 הינו מקיים דא"כ הרב"ס
 ע"כ דבשבת סעודה שבת א"ל
 להתחיל לטעם כ"ו אכל
 לנפח דה"ס הרב"ס ע"כ
 כ"ל מ"כ דבשבת פת כבול
 א"ל להתחיל לטעם :
 ר"ב ר"ה לא יסול מן
 תכשיל . ולשון הר"מ כתובו
 התמחוי כ"ו ולוקחים מהם
 תכשיל . ולשון הר"מ כתובו
 פ"ט ס"ב טעמין בכל יום
 ויום מכל חזק וחסד פת
 ויני . מכלל או סירות או
 מעות ממי שממנד לפי שעה
 כ"ו וזהו הקפ"ה תמחוי ע"כ
 ותמחוי דברי הת"ס
 בהכחודו לש"ס הת"ס
 כ"ב ע"כ ה"ה ר"ה ע"כ .
 וז"ל : ה"ה ס"ד ה"ה כ"ו
 כ"ו מפרשים ע"כ ענין אמר .
 א"כ לא זכיתו להבין ענינו :
 פ"ה במשנה מאתים ז' .
 ל"ל דהיינו דינר כדמוכח
 תמחוי כ"ק ל"ו היינו
 דקתי סופה חזק דינר לומר
 הינו ז' הינו דינר כדרייק
 בעלמא פתה כבד ויחיה
 נחיתו וז"ל דחשיב ה"ה
 לטעם מתיים פלגא דחז"ל
 וכל שמינית שבעל זרי
 וכל זרי הוא ד' דינרין
 מתיים כל המפרשים במשנה
 הקודמת מלא דוח הינו
 דינר וכן מלאה עטרך ז'ו
 ג"ה :

קמולה והב"ת רפיה כי הוא פעל : מזון שלם סעודות וכו' מזון י"ד
 סעודות [וכו'] . ל. הרמב"ם שלא חשבו לו סעודת מול"ס מפני שלא יעטרך
 אליה בשביל שאכל במנחה ביום השבת והיא השלמת שלם סעודות
 של שבת . וככה רש"י ב' כל כתבי (ס"ס) ואע"כ דלמריין לעולם יסדר
 אדם שולחנו במולאי שבת . הני מילי
 למאן דלפטר ליה . והחוספות מפרשים
 ע"כ צענין אחר : והקופה עגבית
 בשנים . כהנ הר"ב ואין עושין שררה
 וכו' . עיין במשנה ב' פרק ה' דשקלים :
 ובתחלקת בשלשה . כהנ הר"ב לפי
 שהיא כדני ממוטת שבשלשה . בפרק
 קמח דב"ב דף ת . שמחלקים אותה כפי
 לורך העני ורוב בניו . ומפרש ה"ס דליו
 תמחוי א"כ בגביותה לריך שלשה לפי
 שתיקף לגביותה מחלקין אותה ואין לערוח
 ובה"ס ע"כ כהנ רבינו חננאל לפי שהיה ידוע סכום של כל אחד כמה יתן . וכן דעת הרמב"ם ברי"ט פ"ט מהמ"ט : [א"ו] . פירוש
 של מדינה כדמוכח במשנה ח' פ"ה דכחצות כמ"ס ע"כ בס"ד] . חסר דינר . ומילי במשנה ה' פ"ט דבבא בתרא לענין שולח סבלוטת ששאל
 דינר דהוי מחילה . לפי שדינר שיעור חשוב . ולכן הכא נמי כשהסר דינר אפילו וכו' נטעל וכן נמלא שמת הלח הוי גסה בדינר .
 סוף פ"ב דדמאי . [ועיין פרק י' דכחצות משנה ב'] : אפילו א"כ וכו' יסול . וה"ה נמי לדיני המשנה לעיל כשהסר לו מקצת ממזון שתי
 סעודות

מלאכת שלמה
 ארבע עשרה סעודות כו' . בשבת ה"ס סריך ומח"י לא רבנן ולא ר' חדקא לא
 רבנן דלמרי שלם סעודות חייב אדם לאכול בשבת דא"כ תמכרי אויין לא ר'
 חדקא דלמר ד' סעודות חייב אדם לאכול בשבת דא"כ שיתכרי אויין . ומוקי
 לה ה"ס כר"ע דלמר עשה שבתך חול ולא תעטרך לבריות . ולענין סעודת שבת
 במאן דלפטר ליה איכא למימר . כהנ ר' ואל' כ"ו חדקא ומיהו האי לרריך
 לבריות ועשה שבתו חול ולא יעטרך להטיל על אחרים כבוד שבתותיו . ורישא
 ומח"י דקתי מתנין לו מזון ג' סעודות מוקמינן לה ה"ס אפי' כ"ו חדקא
 וכגון דאיכא סעודה בחדיה דלמרי' ליה הא דאיכא בחד' אכליה ובי אויל
 מליין ליה סעודה בחדיה : ופי' הרמב"ם ז"ל ולפי התבונן לריך שיהא י"ב
 סעודות * אלא ש"ס לא חשבו לו סעודת מול"ס * * * ע"כ . ומלאהו שבת עליו ה"ה
 הר"ר סולמאן אוחמא ז"ל וז"ל וקשה מדלמרי' בכתובות צענין המשנה את אשתו
 ע"י שלם לא יפחות לה משני קבין תמים דהיינו ע"י סעודות אלוניא דריב"ב
 דמ"ס ה"ס ומוקי לה דל חדא סעודה אורחיה ופריחי שאלרו לה ס"ו וכן אלוניא
 דר"ס קאמר ה"ס אפי' תימא ר"ש פי' דלריות ה"ו תמני סרי לל תלת אורחיה
 ופריחי ושאלרו לה ס"ו מ"מ הרי עתיין לה בכל שבת ס"ו סעוד' וי"ל דשאינו העני
 שנתנו לו תמנים כמ"ס מה ש"ס ס"כ לו לפי שזוקה מן הקופה אכל בכל שבת
 כבוד שבת שריך האדם שיהא עורך שולחנו אפי' א"כ אלא כות מתנו לה

(* א"ה ק"י על מ"ס הר"מ ע"כ פי' זה ואלו נעשו י"ד סעודות מון לשבוע
 ביום וא' בלילה) . (** א"ה וזהו כחצות הראשון בשבת ע"כ דמח"י א"כ כהנן ואמרי' .
 ליה מאי דנעית למיכל כמול"ס אכלו בשבת) .

מזון שלם סעודות . שחייב אדם לאכול בשבת שלם סעודות : לא
 ישול מן התמחוי . לפי שהתמחוי מחלקת בכל יום שהגבולות מחזירים
 על פתחי בעלי בתים בכל יום ולוקחים מהם תכשיל לורך העניים
 והכלי שמימים זו את התכשיל נקרא תמחוי : לא ישול מן הקופה .
 לפי שהקופה מחלקת מערב שבת
 לע"ס : נגבית בשנים . לפי שממשכנים
 על הלדקה ואין עושים שררה על הצבור
 פחות משנים : ומתחלקת בשלשה .
 לפי שהיא כדני ממוטת ודיני ממוטת
 בשלשה : [מאתים ז'ו] . קים להו לרבנן
 חסר דינר אפילו א"כ וכו' יסול . וה"ה נמי לדיני המשנה לעיל כשהסר לו מקצת ממזון שתי
 סעודות

מלאכת שלמה
 תמנים סעודה יתירה למו"ס ע"כ ז"ל : ומתחלקת בשלשה . כהנ"ק
 דסנהדרין משמע מפ"י רש"י ז"ל דנובים אותה שנים ושלשה אחרים ה"ס
 המחלקים אותה וכמ"ס סוף הפרק . וכידועלמי אמרי' איתא חמי דיני ממוטת
 בשלשה דיני נפשות להחיות נפש העני לא כ"ס וסריך ויהיה עשרים ותלשה כיון
 דדיני נפשות קרות ליה ומשני דלפטר צבור שהוא מקצת עשרים ותלשה תמנים
 יסחקן העני וימות : [מי שיש לו מאתים ז'ו] . פי' ז'ו מדינה ש"ס
 כ"ה ז'ו זרי . ופי' הר"ס ז"ל מאתים ז'ו שהוא שיעור הולאה צמזומת
 ובמלבושים וכן במשנה אשתו ע"י שלם חזק כפי אע"פ שנותן לה שני קבים
 תמים בכל שבת והוא שלם דינר שטולה ל"ו דינרין לשנה . וכלים של
 תמנים ז'ו ותלשה מעליה ושאר פירות ויכול לעלות למאה ז'ו [ומאתים ז'ו
 דהבא היינו לו ולאשתו] ומיהו לא יתכן דגבי קופה ותמחוי לא כיל אשתו בחדיה
 עכ"ל ז"ל . פי' שני קבין בשנים דינר וכו' היינו כש' סאין כסלע כדחתן
 במח"י לעילי כהנ"ק : חסר דינר . משמע הא חסר פחות מדינר אינו נטעל :
 אפי' א"כ נותנים לו באחת ד"ו יסול . משמע שר"י א"כ א"כ ז'וים תמנים
 לו כחתה כ"ו . יסול בין שנתנם לו אדם א' בין שנתנים אותם לו הרבה ב"א .
 מיהו קשה דאי מלת א"כ קאי אזוים ה"ו"ל למח"י אפי' מתיים לו א"כ כחת
 ה"ו יסול או לכה"פ למח"י אפי' א"כ מתנין לו כחת ה"ו יסול אלא ודאי משמע
 ע"כ

א"ה ק"י על מ"ס הר"מ ע"כ פי' זה ואלו נעשו י"ד סעודות מון לשבוע
 ביום וא' בלילה) . (** א"ה וזהו כחצות הראשון בשבת ע"כ דמח"י א"כ כהנן ואמרי' .
 ליה מאי דנעית למיכל כמול"ס אכלו בשבת) .

יבין
 לכל היתר (י"א ר"ע) . [ה' ר"ט ז'ו' שלישי] בקירוב . ובזמן הש"ס הוא
 סני בכהי לפרנס א"ע בהן ובכך סני ליה לשנה לכסות ומזונות . ומ"כ
 דלכהי הקנו ר' ז'ו לבחולה . שלא תעטרך לזדקתה שנה תמימה . ורמז למקבלי
 דקדק . דלדקק בגמטריא קל"ט . מיהו ר' ז'ו דנקט לאו דוקא . דה"ה סחורה
 מעלמלין וקרקעות כל שאינן לתשמישו ואינן ר' ז'ו . וכדמסיק ה"ו ממושכנין
 וכו' : (ב"ב) נקט ה"ו שכן הפרק . ואפשר שלא יטעם עני . ומכ"ס לדקק .
 שחובע חלקו ומתבזהו טפי ומפסיד ג"כ לעניים דעלמא : (ב"ב) וכו' כהנן
 לו

ראשונה
 כלאה דקופה הוא דבר קצוב כל אחד כמה יתן וא"כ י"ל דליכא משד כיון
 דפסיד לאיננוי : ומתחלקת בשלשה . אכל תמחוי א"כ גבייתה בשלשה שמיך
 בגבייתה מחלקת כן פי' רש"י . והרמב"ם מפרש שהתמחוי אינו דבר קצוב על
 כל אחד כמה יתן אלא מה שממנד לפי שעה ובגבייתה נמי דין הוא . ודלא
 כמח"י שכתב בין קופה ובין תמחוי אין בגבייתו דין לפי שהוא כדנדט לבו על
 כל אחד כ"כ . וזה אינו דלא"כ אין ממשכנין על הלדקה אלא ודאי מי שאינו
 דואה ליתן כפי שאמרוהו ממשכנין וכ"כ הרמב"ם בדיקא בפ"ו מ"מ דין י"ד
 ולכן תמחוי גבייתה נמי דין הוי וקופה שהוא קצוב עליו ככר אינו דין :
 [ד"ו] לא יסול לקט שכתה ופאה . וה"ה לדקק תקופה ותמחוי וכ"כ הפוסקים
 ונראה דלרבותא נקט לקט ושכתה ופאה אע"כ דהפסקי יניחו ואינו כ"כ מתפשט
 נ"א

יבין
 (לו) שחייב בשבת : (לו) קערה שמחזירין הגבולין בכל יום אלא הבעלי
 בתים . שיתנו לתורה תכשיל לעניי עולם : (לח) שחזרתה מע"ס לע"ס
 לאסוף ממון לעניי העיר המצודים : (למ) דלחין עושין שררה על הצבור
 פחות מנ' : (מ) מדהיק כדני ממוטת . (מא) כל עני לפי רוב צרכו
 והלטרותיו . ולפיכך דיו כדני ממוטת בנ' : (מב) כל ז'ו מעה כרמב"ס
 כאן (ב"מ) . ומשקלו ששית 1/8 קווינט כסף נקי (ועי' מ"ס נסד' שפוטט
 פ"ו דשטות) כמלא ר' ז'ו הוא (ס"ז לאו וח"י) [ח' לאטה ושליש] כסף נקי והוא
 משקל עני דהוי נמי לשתי סעודות אלא דה"ס בנחובה והכא בפת כדפייס
 הר"ב : [בן התמחוי . כהנ הר"ב התמחוי מחלקת בכל יום והקופה מע"ס לע"ס
 ואל"ת כיון שמחלקין בכל יום למה חזירין ומחלקין בע"ס . היינו עממא
 דתמחוי לעניי עולם והקופה לעניי אותה העיר הכי אמר בפ"ק דב"ב . ומתוס
 דעניי עולם אינן קבועין בני אלו וכו' אהו לריך לתק בכל יום ולעניי העיר
 שקבועין מחלקת בע"ס . וז"ל דתמחוי עיקרה לתמוטת ותכשילין שיה נקלא
 תמחוי בפ"ג דכריות מ"ס אפי' ש"ס שנתנין ממוטת . וקופה עיקרה לתמוטת
 וכו' פ"ק דב"ב : והקופה נגבית בשנים . פי' הר"ב סאין עושין שררה וכו'
 אכל תמוטת נאמנת הגבאי למאן אפילו הוא יחיד הכי אמר גמ' . ומשמע
 תמוטת שמחלה אין ממנין אלא אדם כשר ידוע . שהיא אמת . ומדעני הרמב"ם

שנאמר צדק ט' ויחזיקו
שנא' ודורש רעה תבואנו
ונאמר צדק ט'. שענינו
ביושמי שיהו עיניו. יעור
פקחים כהנ' יעור עיני
הכספים וכל' כהנ' .

עלמו כן וכו' על וכל דין דהכי נמי דין שלוקח שוחד ועושה
עלמו כאלו אינו רואה האמת ומחייב הכול' וכו' נמי כשמוכר
הכול' מחמת האחד שג"כ אינו רואה האמת במה שהוא אמת
ולפיכך ענינו כהוא : [שנאמר כי
השוחד וכו' . עיין מה שקצת
בסוף מסכת ידים:]

במציבוסה (שמואל ז ד) נכה רגלים וגו' ויפסח : שנאמר לך
לך תרדוף . ויש ספרים גורסים שלא' (משלי יא) ודורש רעה תבואנו
ולומר לך תרדוף . ונראה דדורש רעה ראה על מי שאינו
חגר וכו' ולדק לך ראה על כל דין
וכו' : וכל דין שלוקח שוחד וכו' .
להכי הכנים צבא דכל מי שאינו חגר
כו' בין וכן דין וכו' לוכל דין וכו' כדי
ללמוד ממי שאינו חגר וכו' ועושה

תוס' אנשי שם

במס' זה נחמת כדי שימחד
כן. (כ"ג) : שענינו כהוא.
מסוס דשטוס דקרא הוא
שיחס עיני שכלו וכמו
שפירש"י בתומס ט' שפטים
לכן אמתיק דגס נעיים
ממס חיירי קרא שסוסן
לסיוס כהוא ומש"ס לאמיתי
ססוק דס' שפטים דכתיב
יעור עיני חכמים דהתם

סליק מסכת פאה ונתחיל מס'
דמאי בס"ד

שנא' (דברים טו) צדק צדק תרדוף נג'. וכל דין
שלוקח שוחד ומפסח את הדין אינו מת מן
הזקנה עד שענינו כהוא שנאמר (עמות כג)
ושוחד לא חקח כי השוחד יעור פקחים וגו' :

סליק מסכת פאה

יבין

תפארת ישראל

יבין

ומינסל חורא חד לסכינא [כשנא ל"ב א'] : נג' מיימי ב' ראויות מב'
קראו . דהיינו על ב' דברים דקאמר מקמי הכי . דהיינו דין . והעושה

הוא שאלק לעניים ששטרין לפניו . ואם אין מספיק לכ"א כשישור הצ"ל . נתון
לחם ומחלקין ביניהן :

סליק מסכת פאה

הלכתא גבירתא כללא דפרק ח

כושנה ז עני שבא לעיר . נותנין לו לחם כגורל ו' ביצים . והיינו כב' סעודות .
ואם לן נותנין לו ספת כר דכסת . ואם שבת כאן נותנין לו ג' סעודות
הצ"ל . עני שבעיר אף יש לו ב' סעודות ליום לא יתנו לו מהקצרת שהגבאים
מתורין בכל יום אצל הבעה"ב שיתנו הבעה"ב להוכח מתבשילין להלק לעניו עיר'
ואם יש להעני מוון י"ד סעודות לשבוע . לא יתנו לו הגבאים מהקצפת שמתלקין
בכל ע"ש לעניים מתורין בכדי פרנסת השבוע . והקצפה נגבית מהבעה"ב בב'
ומתחלקת בב' :

כושנה ח מי שיש לו ר' וזו או שויין . לא יסול לקשו"ס . וכ"ש צדקה . ואם
חסר לו זו או א' מדצ"ל . אפילו אלק נותנין לו כאחת רשאי ליסול :

היו לו מסלמין או קרקשת בשווי ר' . ומשוכנים לבעה"ב או אפילו לכתובת אשתו .
דאפשר שלא יבא לידו טובינא . אפ"ה רשאי ליסול . וביש לו כלים יפים וזן
להשמישו . ולא סעודת בעין . כותר בלקס שכתת ופאת . אבל לא צדקה :

כושנה ט ביש לו במ"ס ג' . וזו דר"ל כיש לו ר' וזו בעין פלי במ"ס . ולא יסול .
כי שאין צריך ליסול ונטל עשור הוא שיצטרך ליסול . ובי שצריך
ליסול ואינו נוטל . זה שכרו שיתעשר ויפרנס אחרים . והיינו מרבשח בת'
וכן דין שבוסת בת' ואינו דשש לשנאת התחייב בדינו . כך שכרו : המצאה
א"צ כבעל סוס כדי שירדמו עליו ליתן לו צדקה . זה עשור שיתרדמו בעל סוס .
מדמיקל בכבוד ה' . וכ"כ דין שנושה א"צ כאינו רואה אמתית הדין . עשור
שיאבד אור עיניו :

כושנה י ואפילו מחלק המעשר עני ללוי וכהן עניים אף שיש להם ג"כ תרומה
ומעשר ראשון לא ימרח לחן מהמעשר עני משיעור הצ"ל . ורק אם
יש לו קרובים עניים שאינן כאן . רשאי להוציל הרצוי ממעש"ש שיש לו .

פרק ח משנה א משפסוק גם עניים החלשים מללקם בשדה תבואה כותר
כל אדם בלקס שר"ס . ובכרם אחר שעוטר בו השני' מהעניים .
ובייתים אחר כ"כ השון :

משנה ב בשעת הקציר ובעיר נאמנים העניים על פירות שבידן . לומר שהן
לקשו"ס . כדי לפטרן ממעשרות . ובשנת ג' וז' בשמיטה נאמנים לומר
שהן מעשר עני . ובן לוי ע"ה נאמן בכל השנים לומר על פירותיו שהן מעש"ר שקבל :

משנה ג וכל הנך נאמנים רק במה שרגילין לקבל . כגון חסין [ג"ל ה"ה שאר ה'
מיני תבואה . רק אריהא דמלחא נקפ] . או על שבוילת של אורו . ועל
שלין . ואין נאמנים על קמה או פת או ארזו מנוקב או מולין פורתנים . נאמנים על
השסן לומר שרתא מעש"ר ועני אבל לא שרתא בלקס שר"ס :

משנה ד נאמנים על ירק חי אפילו מרובה . ועל מבושל כשתוא מועש שרתא
מעש"ר או מעש"ע . אבל לא שרתא לקשו"ס :

משנה ה כשמחלק מעשר עני בטרון שאין מצוי שם בג"א אחרים לפרנס העני .
אם המעשר עני שמחלק הוא חסין יתן לכל עני חצי קב (הוא כגודל
י"ב ביצים) . ואם שטרין יתן קב . ואם כוסמין קב וחצי . ואם גרוגרות קב . ואם
דביילה מנה (הוא כ"ז לאפה) . ואם יין חצי לוג . ואם שמן רביעית הלוג . ואם
מחלק שאר פירות שאינן ראיים למעודה . יתן בכדי שיוכל ליקח בעדן ב'
סעודות והישן :

משנה ו ואפילו מחלק המעשר עני ללוי וכהן עניים אף שיש להם ג"כ תרומה
ומעשר ראשון לא ימרח לחן מהמעשר עני משיעור הצ"ל . ורק אם
יש לו קרובים עניים שאינן כאן . רשאי להוציל הרצוי ממעש"ש שיש לו .

ד"ה שנאמר ט' בסוף מס' ידים . ע"ש . ול"ל דלא מקרי מסיים בדבר רע אלא כשהעו הוא מלחא פסיקתא . אבל כהא ה"ק ושחד לא תקח לסי שהשחד יעור ט' ולפיכך הני
מסיים בדבר טוב והלל"ה . (ע"ל) :

סליק מסכת פאה